

Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir
Facultatea de Istorie

ISTORIA ARTEI

Lector univ. dr. Daniel Mazilu

Material de examen

2008-2009

București
2008

Cuprins

▪ I. Ce este arta ?		 p. 4
▪ II. Artă preistorică		 p. 7
▪ III. Artă antică		 p. 13
▪ IV. Artă medievală		 p. 22
▪ V. Artă modernă		 p. 26
▪ VI. Artă contemporană		 p. 80

▪ Bibliografia :

Châtelet - Groslier, *Istoria Artei Larousse* (1995), Univers enciclopedic, București, 2006

Joseph Manca, Patrick Bade, Sarah Costello, *1000 de sculpturi ale unor artiști de geniu*, Editura Aquila '93, București, 2006, 543 p.

Victoria Charles, Joseph Manca, Megan McShane, Donald Wigal, *1000 de tablouri ale unor pictori de geniu*, Editura Aquila '93, București, 2007, 543 p.

- Examenul constă într-un test-grilă – 20% parte teoretică, 80% identificare a operelor de artă.
- Evaluarea pentru **studenții la zi** este după cum urmează : 1 test-grilă la jumătatea semestrului (40%), examenul final (60%), prezența (10%) ; prezența la curs este obligatorie
- Evaluarea pentru **studenții la frecvență redusă** este după cum urmează : 1 referat (40%), examenul final (60%) ; subiectele de referat sunt distribuite la primul curs ; referatele trebuie predate cel târziu în ziua examenului final (nu există excepții !).
- De remarcă faptul că **materia de examen** este *mai restrânsă* decât **cursul** propriu-zis !
- Pentru reușita examenului nu aveți nevoie de alt material didactic decât acesta – Daniel Mazilu, *Istoria artei*, 1008-2009 (format PowerPoint sau PDF), distribuit gratuit.
- Identificarea operelor de artă constă în precizarea : **a)** autorului (când acesta este cunoscut), **b)** titlului lucrării și **c)** epocii, respectiv curentului artistic [**exemplu:** **a)** Anonim **b)** *Venus din Willendorf*, **c)** Paleolitic ; sau : **a)** Michelangelo, **b)** *Capela sixtină*, **c)** Renaștere].

Epoci și curente artistice

Arta preistorică

- Paleoliticul superior p. 8
- Mezoliticul
- Neoliticul p. 10
- Epoca de bronz p. 12
- Epoca fierului

Arta antică

- Egiptul antic p. 13
- Grecia antică p. 15
- Roma antică p. 18

Arta medievală

- Stilul romanic p. 22
 - Bazilica
- Stilul gotic p. 23
 - Catedralele
- Fresca și vitraliile
- Arhitectura bizantină

Arta occidentală

- Renașterea p. 26
- Manierismul p. 34
- Barocul p. 36
- Clasicismul p. 43
- Rococo p. 45
- Neo-barocul p. 48
- Neo-clasicismul p. 49
- Romantismul p. 54
- Academismul p. 62
- Realismul p. 65
- Naturalismul p. 67

Arta occidentală (continuare)

- Prerafaelismul p. 68
- Impresionismul p. 71
- Neo-impresionismul p. 76
- Pointillismul p. 76
- Post-impresionismul p. 77

Arta contemporană

- Fauvism
- Simbolism
- Orfism
- Art Nouveau
- Art Déco
- Avangardism
- Expresionism
- Cubism
- Modernism
- Futurism
- Die Brücke
- Der Blaue Reiter
- Dadaism
- Bauhaus
- Suprematism
- Neo-obiectivism
- Constructivism
- Suprarealism
- Minimalism
- Expresionism abstract
- De Stijl
- Artă abstractă
- Artă naivă
- Post-modernism
- Deconstructivism
- Artă conceptuală

I. Ce este arta ?

▪ **Arta** (definiții) :

- Expresie dezinteresată și ideală a frumuseții ; ansamblul activităților omenești creatoare care traduc această expresie
- Ansamblul operelor artistice dintr-o țară, o epocă etc.
- Fiecare din domeniile în care se exercită creația estetică
- Ansamblul disciplinelor artistice, mai cu seamă cele consacrate frumuseții liniilor și a formelor, numite și Arte frumoase (Beaux-Arts).

Larousse (1993)

- Activitate a omului care are drept scop producerea unor valori estetice și care folosește mijloace de exprimare cu caracter specific

Dicționarul explicativ al limbii române

- ❖ **Opera de artă** : operă realizată prin activitatea artistică creatoare ;
 - ❖ **Om de artă** : persoană care desfășoară o activitate artistică sau care studiază probleme de artă ;
 - ❖ **Artele frumoase** : denumire dată grupului de arte alcătuit din pictură, sculptură, grafică (în trecut și arhitectura, poezia, muzica și dansul) ; în franceză : Beaux-Arts. În italiană : Belle Arte.
 - ❖ **Artele plastice** : pictura și sculptura ;
 - ❖ **Arta decorativă** : arta de a decora cu mijloacele artelor plastice exteriorul și interiorul unei case, al obiectelor de uz curent, al mobilierului, al costumelor etc. (artă aplicată) ;
 - ❖ **Arta populară** : ansamblul de creații artistice, de obicei anonime, realizate de popor (literatură, muzică, dansuri, obiecte de artă plastică sau de artă decorativă) ;
 - ❖ **Arta grafică** : tehnica reproducerii și multiplicării, sub formă de imprimare sau de cărți, a originalelor scrise sau desenate, de obicei în creion, cărbune, cretă sau peniță.
- Termenii grecești folosiți în Antichitate pentru a desemna arta sunt : *tekhne* (tehnică) sau *poiesis* (creație, producție).
 - Din 1750, arta trimite la sfera esteticii. Baumgarten a creat noțiunea, Kant a adâncit-o :
 - ❑ Baumgarten, *Aestetica*, 1750 ;
 - ❑ Kant, *Critica facultății de judecare*, 1790.
 - **Estetica** (gr. *aisthetikos*, “sensibil”) : știința care studiază legile și categoriile artei, considerată ca forma cea mai înaltă de creare și de receptare a frumosului ; ansamblu de probleme privitoare la esența artei, la raporturile ei cu realitatea, la metoda creației artistice, la criteriile și genurile artei.
 - Estetica are ca obiect frumosul, frumosul în sine, legile sale și frumosul ca reprezentare artistică. Or, pentru Platon (alias Socrate), **“frumosul nu este orice desfătare, ci doar aceea pricinuită de văz și de auz”**¹. Așadar, nu orice este plăcut este și frumos, precum nici orice este frumos (chiar văzului și auzului) nu este neapărat și bun². Estetica este așadar un domeniu distinct de cel al moralei sau al științei, în măsura în care plăcerea în general, și plăcerea estetică în special, nu este nici de ordin moral, nici științific. Întrebarea esențială în estetică este dacă un obiect sau o operă *place*, nu dacă este *bun* sau *util*.

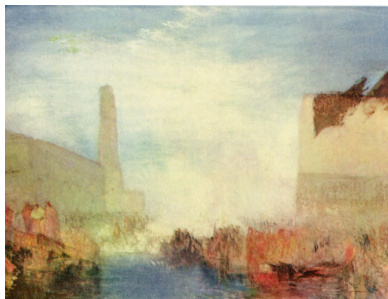
¹ Platon, *Hippias maior*, 302 e.

² Ibidem, 304 a.

- Mai mult, în filozofia greacă, arta este o simplă imitație a naturii și este opusă științei (Platon). Ea are un caracter purificator (catharsis) : Arta tragică are ca funcție de a procura “o plăcere specifică”, plăcere purificatoare (cathartică) care restabilește armonia interioară a sufletului (Aristotel, *Poetica*, 1453 b).
- Pentru Aristotel, arta face parte dintre cele trei ramuri principale ale activităților omenești : **teoria** : matematica, filozofia, științele în genere ; **practica** : politica, negoțul, războiul ; **creația** : pictura, sculptura, literatura, arhitectura (*a r t a*).
- În filozofia greacă, valoarea și necesitatea artei decurg din obiectul ei, care nu este altul decât destinul și viața omului. Arta este o necesitate a spiritului omenesc care are nevoie de reprezentări pentru a da sens vieții.
- În filozofia modernă, arta este una din principalele expresii ale libertății individuale : “Nu ar trebui să numim artă decât producția prin libertate, adică printr-un liber arbitru (*Willkür*), care pune rațiunea la temelia acțiunilor sale”³.
- Nu există artă fără libertatea de a crea nestingherit. Artistul este în lumea sa un demiurg. Ceea ce nu înseamnă însă că această autonomie iese din normele și canoanele esteticii : libertatea este opusul anarhiei ! Fără principii estetice și disciplină artistică, nu există artă ! Însă criteriile estetice ale artistului nu pot fi decât intrinseci artei sale și tradiției care l-a precedat, fie că artistul asumă această tradiție, fie că o respinge din considerente obiective (ale evoluției artei).
- **Autonomia artei**
- *Asistăm în epoca modernă, de la Renaștere încoace, la depășirea stadiului de pură imitație a naturii (mimesis) și la deschiderea artei către un domeniu autonom, estetica, care apelează cu precădere la facultatea interioară a omului de a percepe și a reprezenta frumosul în general. Estetica răspunde unei necesități interioare a artistului. Sensibilitatea ia locul obiectivității.*
- *Pentru a exista, arta are nevoie de spectator. Un obiect nevăzut de nimeni nu mai este un obiect de artă. Arta comportă această necesitate a împărtășirii cu alții a unei viziuni, unei experiențe, unui sentiment.*
- *Subiectivitatea percepției*
- *Elementul subiectiv, uman, este determinant în percepția artei. Fapt este că nu există judecată obiectivă în artă, pentru că arta nu este o știință, iar obiectele ei, operele ei, nu sunt obiecte științifice. Arta transmite ceva, este un mesager. De aici derivă și diversitatea artei : există percepția artistului, percepția publicului, judecata estetică a istoriei artei și nu în ultimul rând toate metamorfozele subiectivității umane.*
- *De aceea frumosul este înainte de toate un element care apare în percepția spectatorului, element care poate fi viu sau stins, dezvoltat sau refutat, stimulat sau reprimat – fie de spectator, fie de opera de artă. Frumusețea este rezultatul unei fericite întâlniri, dintre sufletul căutător de frumos și arta dătătoare de frumos.*

³ Kant, *Critica facultății de judecată*, § 43, AK. V, 303.

- *De la artă la kitsch*

Arta

Turner, *La Piazzetta*, 1842

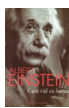
Kitsch-ul

Oldenburg, *Doi hamburgări*, 1962

▪ **Kitschul**

- **KITSCH** : Termen de origine germană sau Yiddish folosit pentru a califica un tip de artă considerat a fi o copie inferioară și fără gust a unui stil deja existent. Prin extindere, se referă la orice tip de artă pretențios până la prost gust și care produce articole banale sau crase⁴.
- Creație de nivel scăzut, artă de prost gust, pseudoartă.
- Reproducere, copiere pe scară industrială a unor opere artistice, multiplicare și valorificare comercial ; obiect de proastă calitate.
- Cuvântul a fost folosit ca urmare ale unor caracteristici ale sfârșitului de secol XIX în care arta era asociată cu o sentimentalitate exagerată și cu melodrama, dar a căpătat cu timpul semnificația unei deficiențe intrinseci a obiectului de artă astfel caracterizat : un farmec fals, superficial și teatral până la derizoriu. În general, este o imitație a artei tratată prin prisma unui convenționalism tern și repetitiv, în care lipsește sensul creativității și orice urmă de originalitate.

Einstein despre artă

- „Lucrul cel mai frumos pe care îl putem trăi este tainicul. Este simțământul ce stă la leagănul adevăratei arte și științe. Cine nu îl cunoaște, cel care nu se mai poate mira, nu se mai poate minuna, acela este, pentru a spune așa, mort, iar ochii săi sunt închiși. Trăirea tainicului, chiar dacă amestecată cu frica, a produs și religia. Cunoașterea existenței a ceva de nepătruns pentru noi, a manifestărilor celei mai adânci rațiuni și a celei mai luminoase frumuseți, ce sunt accesibile rațiunii noastre numai în formele lor cele mai primitive ; această cunoaștere și acest simțământ constituie adevărata religiozitate. În acest sens, și numai în acest sens, mă număr printre oamenii profund religioși.“⁵

⁴ **Cras** : Care nu corespunde nici celor mai modeste exigențe; ale cărui caractere negative sunt sub orice limită; extrem (în sens rău); grosolan.

⁵ Albert Einstein, *Cum văd eu lumea ?*, Editura Humanitas, București, 2005, p. 251-252

II. Arta preistorică

Cercetările arheologice actuale consideră că arta este creația lui *Homo sapiens sapiens* (~ 40 000).

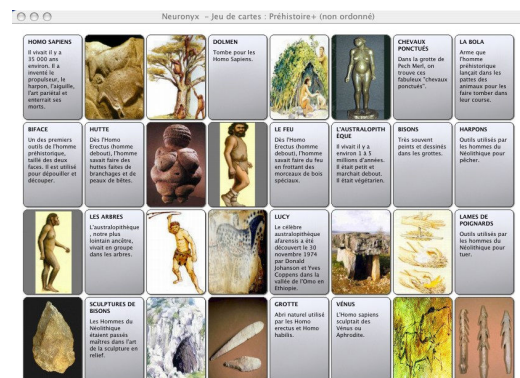
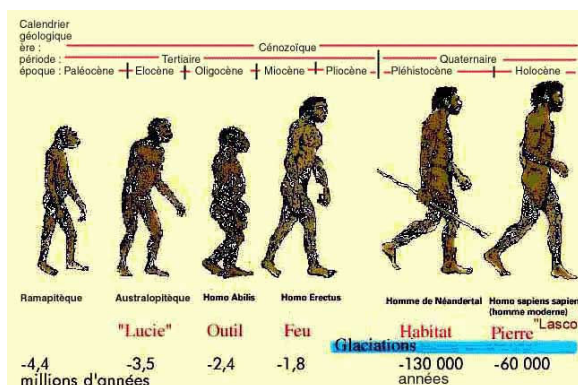
Însă cea mai veche sculptură din lume a fost descoperită în Maroc și este datată cu 400 000 de ani î.e.n., perioadă în care nu apăruse încă *Homo sapiens* (~100 000).

Sculptura din Tan-Tan

Cea mai veche sculptură din lume, descoperită în Maroc, datată cu 400 000 de ani î.e.n.

Paleolitic	Mezolitic	Neolitic	Epoca bronzului	Epoca fierului
3 milioane ani – 10 000 î.e.n.	10 000 – 6 000 î.e.n.	6 000 – 3 000 î.e.n.	3 000 – 1 000 î.e.n.	1 000 – 500 î.e.n.
Homo erectus (1 milion – 200.000)	Pietre sculptate	Olăritul (Japonia)	Clase de meșteșugari	La Tène
Homo sapiens (100.000-40.000)		Figurine antropomorfe		
Homo sapiens sapiens (40.000 î.e.n.-astăzi)				

Arta paleoliticului

Venus din Willendorf,
aprox. 25 000 î.e.n.

Austria

Doamna din Brassempouy
aprox. 25 000 î.e.n.

Franța

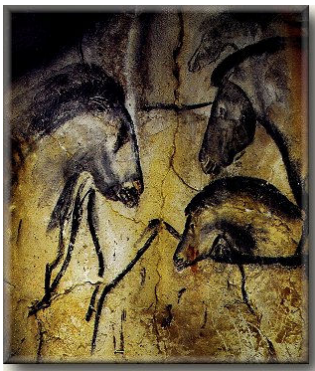
Doamna din Brassempouy, cum este numit ("La Dame de Brassempouy"), de la numele satului în care a fost găsită, în sud-vestul Franței, în apropierea Pireneilor, este o micuță piesă din fildeș (de mamut) sculptat, aparținând erei gravețian (-29/22 000) a paleoliticului superior.

Figurina are o înălțime de 3 cm și jumătate (exact 36,5 milimetri).

Preistorie
Paleolitic

Arta rupestră :

Peșterile Chauvet și Lascaux

Peștera din Chauvet

Franța

35 000 ani î.e.n

Peștera din Lascaux

Franța

15 000 – 25 000 ani î.e.n. (datație incertă)

**Preistorie
Neolitic**

Domnișoarele din Tassili
Tassili, Algeria
6000-4000 î.e.n.
Neolitic

Figurină antropomorfă
Tassili, Algeria
6000-4000 î.e.n.
Neolitic

**Sanctuarul preistoric din Tassili,
Algeria**

Ansamblul din Carnac

Carnac, Franța

3 300 î.e.n.

Neolitic

Cel mai celebru și mai impresionant ansamblu megalitic din această perioadă a preistoriei

În neolitic, între 4500 și 2000 de ani î.e.n., sunt ridicate în Carnac alinieri megalitice.

Data exactă este greu de determinat. Se estimează că majoritatea sitului datează din 3300 î.e.n., dar că a fost nevoie de mai multe generații pentru a le ridica.

Ansamblul de la Carnac (Morbihan, Franța) se întinde pe o lungime de 4 km și cuprinde aproape 3 000 de menhire aliniate.

Astfel de ansambluri aveau o funcție de cult, constituind adevărate sanctuare.

Stonehenge

Stonehenge, Anglia

3 100-2 000 î.e.n.

Neolitic tardiv

Stonehenge este un monument preistoric situat în Anglia, în comuna Wiltshire, situată la 13 km nord de Salisbury.

Protoistorie

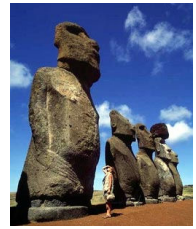

Moai

Insula Paștelui (Oceanul Pacific)

1000 î.e.n.

Protoistorie

II. Arta antică

- Egiptul antic
- Grecia antică
- Roma antică
- Cele 7 minuni ale Antichității

Egiptul antic

137 m înălțime (inițial 146 m)

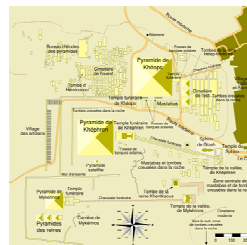
Piramida lui Keops

Giza, Egipt

2 000 î.e.n.

20 m înălțime

Sfinxul din Giza

Giza, Egipt

2 500 î.e.n.

23 m înălțime

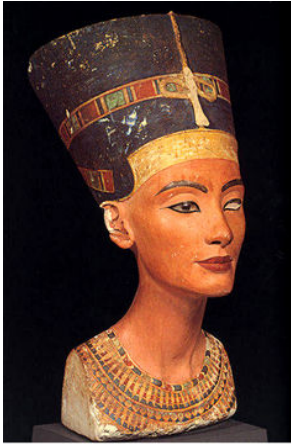
Obeliscul din Luxor

Luxor, Egipt

Aflat astăzi în centrul Parisului,
Place de la Concorde

1 300 î.e.n.

Egiptul antic

48 cm înălțime

**Bustul policrom
al reginei Nefertiti,**
Tell Al-Amarna, Egipt
Noul Imperiu, a XIII-a dinastie
1340 î.e.n.

Masca lui Tutankhamon
(1354-1335/6)
Faraon. A XVIII-a dinastie
1300 î.e.n.

Piatra din Rosetta
Stelă egipteană
195 î.e.n.
British Museum

Grecia antică

Partenonul

Opera lui Fidias
Acropola din Atena
442-438 î.e.n.

**Templul lui Hephaistos
din Atena,**
449-420 î.e.n.

Veranda Korelor

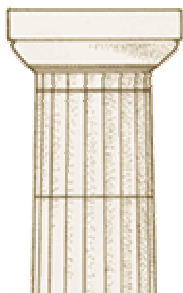
Erechteionul

Acropola din Atena
421-405 î.e.n.

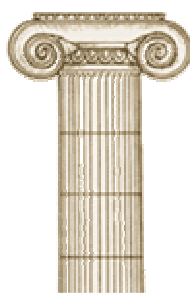

Grecia antică

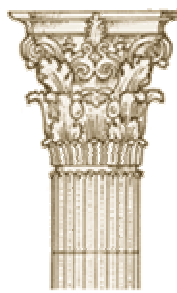
Cele trei stiluri arhitecturale :

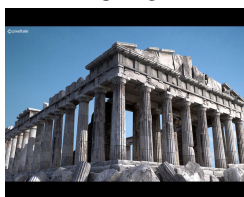
Doric

Ionic

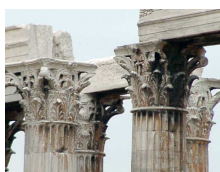
Corintian

Parthenonul

Erechtheionul

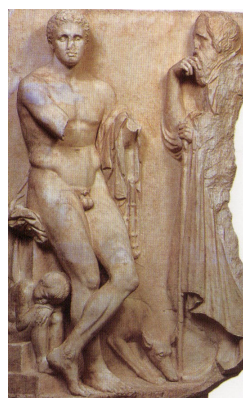
Templul lui Zeus din Atena

Anonim, Kouros
s. VIII-VI î.e.n.

Atribuit lui Praxitel,
Hermes cu Dionisos
s. IV î.e.n.

Anonim,
Piatră de mormânt
ateniană
420 î.e.n.

Anonim, Bustul
lui Pericle
copie după un
original grec din
425 î.e.n.

Fidias (?), Kore 678
530 î.e.n.

Anonim, Bronzul B
din Riace, sec. II e.n.

Anonim, Discobolul
copie după
originalul lui
Miron, 450 î.e.n.

Anonim, Apollo
copie după
originalul lui Fidias
din 450 î.e.

Grecia antică

Atena gânditoare
Acropole, Atena
460-470 î.e.n.

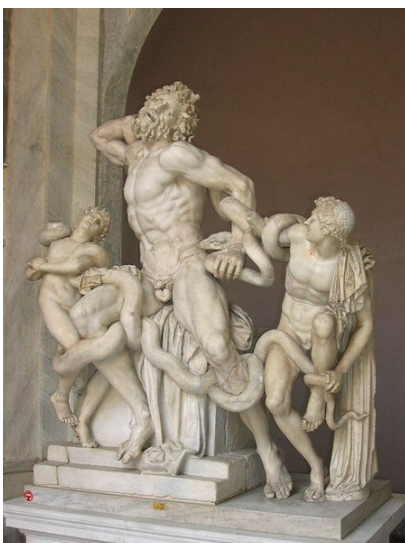
Cariatidă
Erechtheion
420-406 î.e.n.

Victoria din Samothrace
Perioada elenistică
sec. I sau II î.e.n.

Afrodita
sau
Venus din Milo
Perioada elenistică
130-90 î.e.n.

Laocöon

Operă a trei sculptori rhodieni : Agezandru,
Atenodor și Polidor

Perioada elenistică
sec. II sau I î.e.n.

Arta etruscă

Anonim
Himera din Arezzo
380-360 î.e.n.

Anonim
Marte din Toli
sfârșitul sec. V î.e.n.

Anonim,
Lupoaica capitolină
(Romulus și Remus)
sec. V î.e.n.

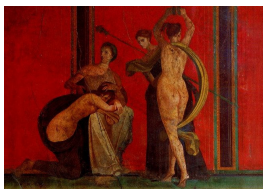
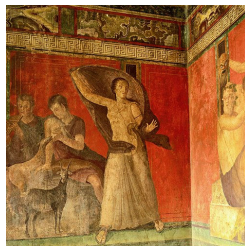
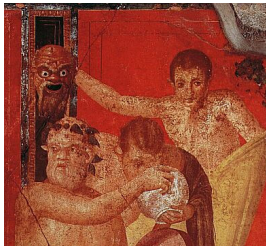
Roma antică

Anonim, *Atena* (numită și *Pallas din Velletri*),
secolul I e.n.
copie a unui original grec din bronz
atribuit lui Cresilas și executat în c. 470 î.e.n.

Anonim, *Artemis cu căprioara*
(sau *Diana de la Versailles*),
secolul I-II e.n.
copie a unui original grec de Leocares
executat în c. 330 î.e.n.

Anonim,
Frescă din Vila Misterelor
Pompei
60-70 î.e.n.

Anonim, *Arcul lui Titus și Vespasian*,
81 e.n., Roma, in situ

Anonim, *Arcul lui Constantin*,
312-315 e.n., Roma, in situ

Roma antică

***Colosseumul
(Amfiteatrul Flavian)***

72-80 e.n.

Roma, in situ

Panteonul din Roma

125 e.n.

Roma, in situ

Apeductul Pont du Gard

sec. I (40-60) e.n.

Vers-Pont-du-Gard,
sudul Franței,
in situ

Cele 7 minuni ale Antichității

Piramida lui Keops
Giza, 2000 î.e.n.

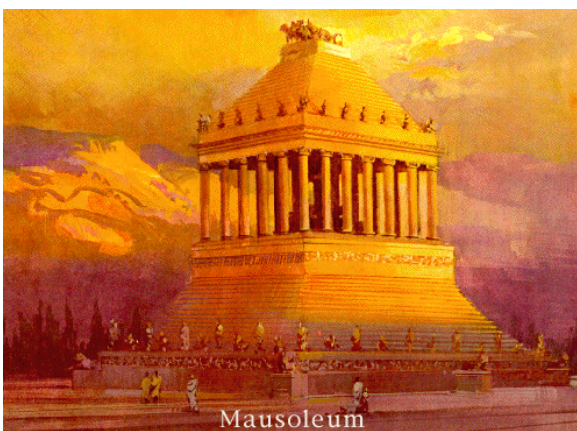
Grădinile suspendate ale lui Semiramis
Babylon, 600 î.e.n.

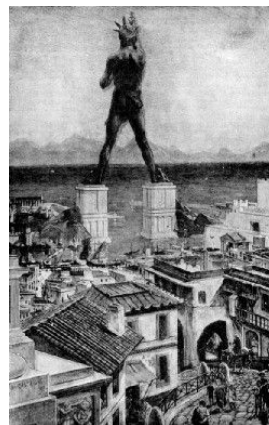
Templul lui Artemis din Efes
Efes, Grecia, 550 î.e.n

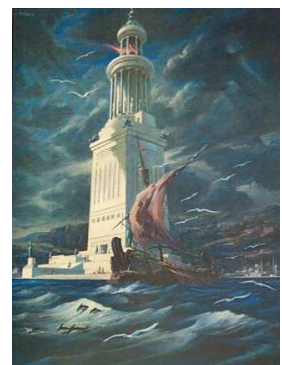
Statuia criselefantină a lui Zeus
Olymp, Grecia, 435 î.e.n.

Mausoleul din Halicarnas
Grecia, 353 î.e.n.

Colosul din Rhodos
Grecia, 292-280 î.e.n.

Farul din Alexandria
Egipt, 280 î.e.n.

Arta medievală

Stilul romanic

Termenul de artă romanică a fost lansat în 1818 de arheologul francez Charles de Gerville și a fost adoptat de mai toți specialiștii în artă medievală începând din 1835. El permite delimitarea, în istoria artei, dintre arta preromanică și arta gotică și caracterizează perioada care se întinde de la 1030 la jumătatea secolului al XII-lea.

Arta romanică cuprinde atât arhitectura romanică cât și sculptura aceleiași epoci. Expresia ascunde totuși o diversitate de școli având caracteristici bine definite.

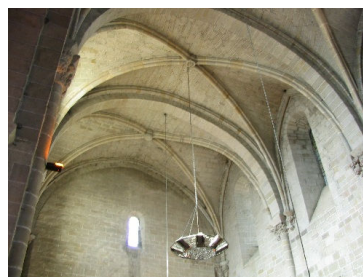
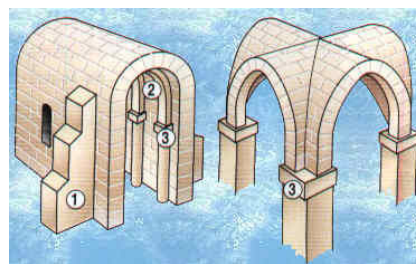
De remarcat este faptul că stilul romanic nu a fost produsul unei singure naționalități sau regiuni anume. A apărut progresiv dar aproape simultan în Italia, Franța, Germania și Spania. În fiecare din aceste țări a apărut cu caracteristici proprii (de ex., folosirea de pietre diferite în fiecare regiune), dar având o unitate suficient de clară pentru a putea fi considerat ca primul stil internațional, într-un cadru european.

Arta romanică se dezvoltă între secolele XI-XIII în statele feudale ale Europei occidentale. Principalul domeniu de manifestare a acestei arte este arhitectura, cu două mari programe : castelele fortificate și bisericile de tip bazilică.

Sculptura și pictura sunt subordonate arhitecturii, având un rol mai mult decorativ. Starea de incertitudine și război care domnește atunci, ca și alți factori de natură artistică determină o anumită masivitate a creațiilor, cărora le lipsește suplețea și naturalețea.

Multă vreme, istoricii de artă au opus o **artă romanică**, produs al unei societăți supuse unui Dumnezeu terifiant, unei **arte gotice** însuflețită de un optimism triumfător al unei societăți care-l glorifică pe Creator.

Stilul romanic era identificat cu forma arcadelor sale, înălțimea modestă și bolta în leagăn («voûte en berceau»); ori, numeroase edificii romanice adoptă foarte devreme încrucișarea ogivelor*. Observația atentă a clădirilor dezmințe teza rupturii dintre cele două stiluri arhitecturale. În secolul al XII-lea, în timpul fazei experimentale a goticului, elemente romanice persistă în noile catedrale.

* Ogivă (din fr. ogive):

1. Sistem de construcție caracteristic arhitecturii gotice, format din intersecția a două arcuri de cerc dispuse diagonal, care formează osatura unei bolți.

Este definiția pe care o găsim în DEX.

De remarcat că nu este precizată originea romanică a ogivei, ci doar preluarea ei în arhitectura gotică !

2. Partea anterioară a unui proiectil de artilerie, a unei bombe sau a unei rachete, având formă aerodinamică.

Bazilica

Hagia Sofia (Sfânta Înțelepciune)
Constantinopol
secolul al VI-lea
Devenită moscheia Istambulului
în secolul al XV-lea
(astăzi muzeu, din 1934)

Stilul gotic

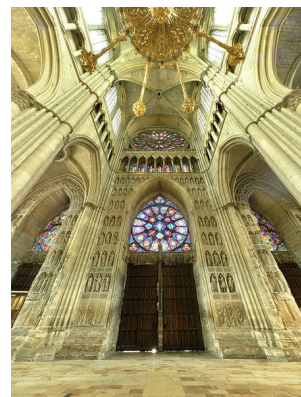
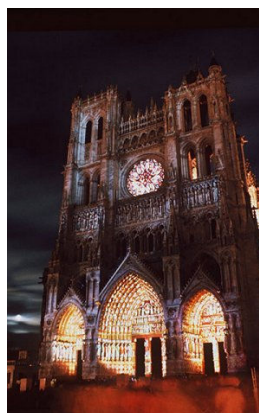
Stilul gotic este un stil artistic răspândit în Europa medievală începând cu anul **1140** și până în jurul anului 1500. Termenul a fost introdus în anul **1550** de Giorgio Vasari, care făcea aluzie peiorativă la tribul germanic al goților, ca prototip pentru o cultură inferioară, barbară.

Primele edificii gotice au apărut către anii 1130-1150 în Île-de-France. Este motivul pentru care acest stil este denumit de contemporanii săi, în latină : *francigenum opus*, « artă de origine franceză » sau « artă franțuzească ». Cuvântul « gotic » a fost din nou folosit în perioada romantică pentru a defini această arhitectură *a posteriori*, în același sens peiorativ ca și la Vasari. Arta gotică era considerată ca fiind arta goților, altfel spus a « barbarilor » care ar fi uitat tehnicile și canoanele romane. Numeroși istorici de artă contestă astăzi această judecată, arătând că arhitectura gotică nu este în ruptură cu arhitectura romană.

Arhitectura gotică domină sculptura și artele decorative. Progresele tehnicii în construcție au ajutat catedrala să-și înalțe bolțile pe ziduri din ce în ce mai subțiri, străpunse de ferestre din ce în ce mai mari. Bolta catedralei este susținută de arce ogivale sau frânte, care îi permit să se înalțe ca niciodată până atunci. De asemenea, catedrala gotică aduce încă un element de noutate, și anume arcurile butante sau arcuri de susținere, care sprijină zidurile laterale ale catedralei pentru ca acestea, prin

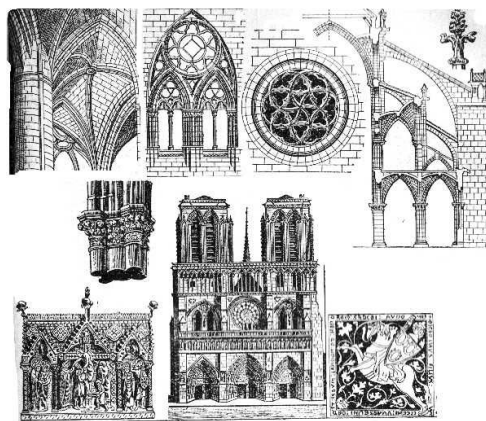
subțirimea și golurile lăsate de ferestre, să nu se surpe. Fațada este dominată de portalurile, corespunzând fiecare unui naos, și de rozeta care se află deasupra portalului central și care este prin excelență caracteristică catedralelor gotice. Turnuri tot mai înalte străjuiesc fațada.

Arhitectura gotică reprezintă unul din stilurile arhitecturale asociate cu catedralele, precum și cu alte biserici din aproape toată Europa din timpul perioadei medievale, începând cu secolul al XII-lea și încheind cu anii 1500. Asistăm la o transformare a stilului romanic, care va culmina cu Renașterea, începută în Florența secolului al XV-lea.

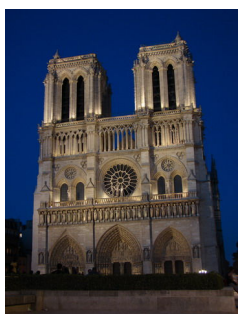

Ca o situație mai exactă în timp și spațiu, cele mai importante opere arhitecturale gotice acoperă perioada 1140-1500, fiind construite din România până în Portugalia și din Slovenia până în Norvegia, Suedia și Finlanda. A fost precedată de arhitectura romanică și a fost succedată de arhitectura renaștă.

Două dintre elementele caracteristice ale arhitecturii gotice sunt bolta în arc frânt, sau ogiva, care este de fapt o intersecție longitudinală a două bolte clasice ale stilului romanic, și arcul de susținere al ogivei, așa numitul arc butant. Un al treilea element definitoriu, care apare la multe clădiri gotice, nefiind însă omniprezent, este rozeta, prezentă atât în basoreliefuluri cât și în alte forme ornamentale.

Catedralele

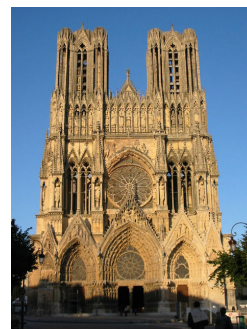
Notre-Dame de Paris

Catedrala din Chartres

Catedrala din Amiens

Catedrala din Reims

Germania

Catedrala din Köln

**Cea mai înaltă catedrală din lume (157 m).
Construcția sa a durat
600 de ani (1248-1880).**

Spania

Catedrala din Burgos

Catedrala din Toledo

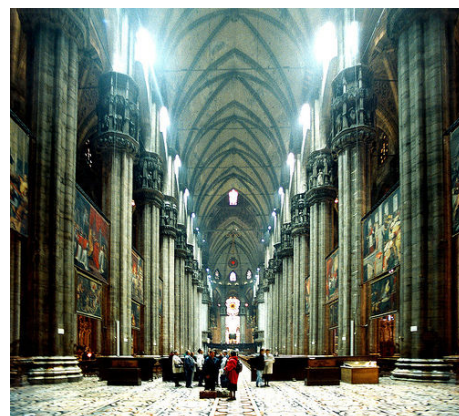
**Catedrala din Santiago
di Compostella**

Italia

Domul din Milano

Interiorul

Renașterea (sec. XV-XVI)

Artiștii Renașterii

Leonardo Michelangelo

Rafael

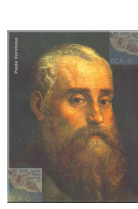
Dürer

Botticelli

Titian

Veronese

Bruegel

Bosch

Leonardo da Vinci (1452-1519)

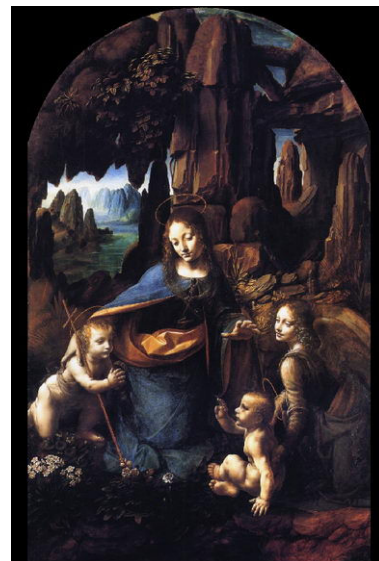

Bunavestire

1501

Sfânta Ana, Maria și pruncul

1508

Fecioara printre stânci

Cina cea de taină

1495-1498

Doamna cu hermina
1491

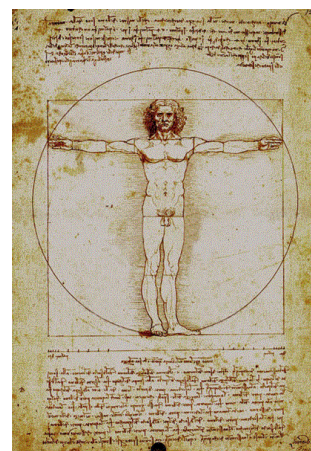
Mona Lisa
1503-1506

Madonna Litta
1491

Autoportret
1512-1515

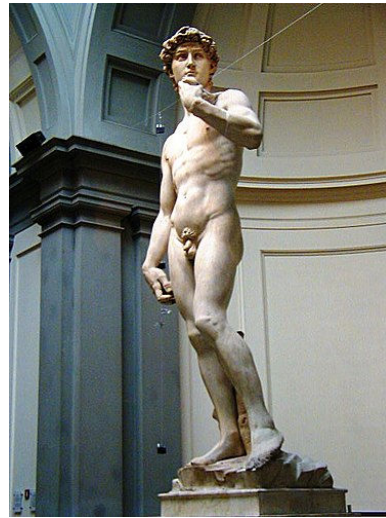
Omul vitruvian
1509 (?)

Michelangelo Buonarroti (1475-1564)

Pietà
1499

David
1501-1504

Capela sixtină
1508-1512

Judecata de apoi
1534-1541

Moise (1516)

Bazilica Sfântul Petru din Roma

Il penseroso (1531-34)

Rafael (1483-1520)

Școala din Atena

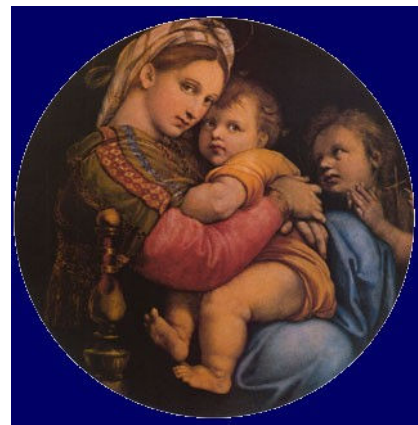
1509-1510

Madonna del Granduca
1505

Madona Sixtină
1512

Madonna della Sedia
1514

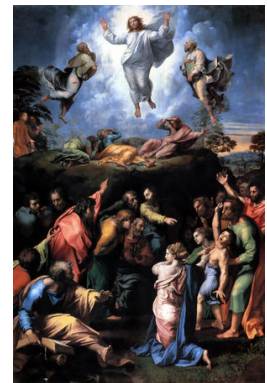
*Sfântul Gheorghe luptând
cu dragonul*

Cele trei Grații

*Sfânta Ecaterina
din Alexandria*

*Schimbarea
la față*

Dürer (1471-1528)

Autoportretele

Autoportret la 22 de ani
1493

Autoportret la 28 de ani
1498

Autoportret la 30 de ani
1500

Portretul unei tinere Venețiene

Adam și Eva

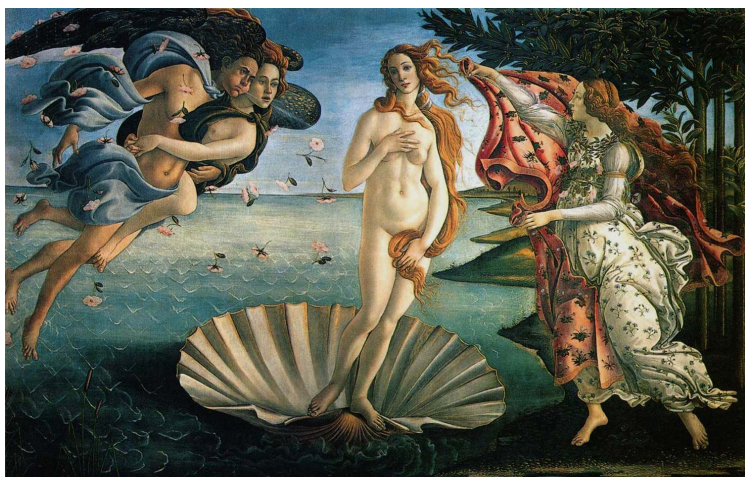
Melancholia

Botticelli (1528-1588)

Primavera

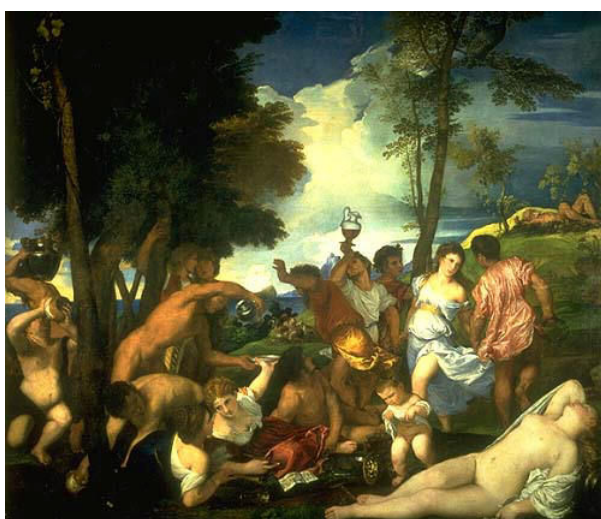
Nașterea lui Venus

Calomnia lui Apellius

Titian (1490-1576)

Bacanala

1518

Salomea

1515

Veronese (1528-1588)

Nunta din Cana

1562-63

Ospățul din casa Levitului

1573

Bruegel (ca. 1525-1569)

Căderea lui Icar 1558

Triumful morții 1562

Turnul Babel 1563

Schilozii 1568

Parabola orbilor 1568

Bosch (1453? – 1516)

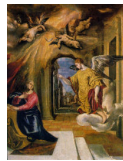
Judecata de apoi
1510

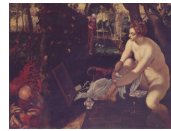
Manierismul (sec. XVI)

El Greco

Tintoretto

Cellini

El Greco (1541-1614)

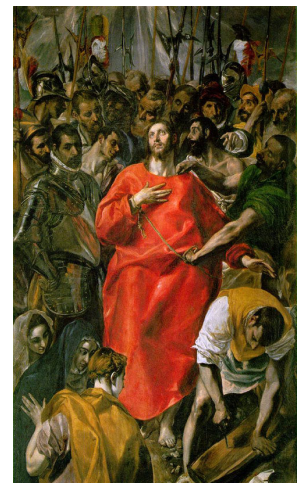

Sfântul Petru

Laocöon

1610

El Espolio
(Despuiera lui Isus)

Tintoretto (1518-1594)

Isus în fața lui Pilat

Calea Lactee

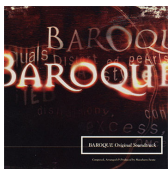
Suzana e i vecchioni
(Suzana și bătrânii)
1560

Cellini (1500-1571)

Perseu decapitând Meduza
1554

Barocul (sec. XVII-XVIII)

Bernini

Rubens

Rembrandt

Velázquez

Vermeer

Barocul (în italiană și portugheză **Barocco**, în franceză și engleză **Baroque**) este un stil care ia naștere în Italia, la Roma, Mantova, Venezia și Florența la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea și se răspândește foarte repede în mai toate țările Europei occidentale. Atinge toate domeniile artistice: sculptura, pictura, arhitectura, mobilierul, literatura, dansul, teatrul și muzica.

Așadar, barocul este atât o perioadă bine definită din istoria artei europene, cât și un stil (curent artistic) care a apărut la Roma în jurul anilor 1600 și s-a extins către celelalte țări și culturi europene, de unde a migrat ulterior și în cele două Americi, precum și în alte părți ale lumii.

Cuvântul care se folosește astăzi pentru a desemna barocul în toate limbile este de origine portugheză („barocco“), trecut prin filiera limbii franceze („baroque“). În ambele limbi, sensul inițial al cuvântului era un substantiv ce desemna o perlă de formă neregulată. Ca adjectiv desemnează ceva migălos și realizat în cele mai mici detalii, uneori realizat cu un exces de zel, posibil superflu.

Termenul îi este datorat în mare parte, în accepțiunea de astăzi, istoricului de artă de origine elvețiană, Heinrich Wölfflin (1864–1945)*. În lucrarea sa, **Renaissance și Baroque**, el identifică barocul unei « mișcări importată în masă », o artă destinată maselor, antitetică artei Renașterii - care era o artă elitistă. Dar Wölfflin nu face distincția pe care o fac astăzi mai toți autorii, între manierism și baroc, și ignoră chiar faza mai târzie a barocului, rococo-ul, care înfloarește în prima jumătate a secolului al XVIII-lea.

Barocul se caracterizează prin exagerarea mișcărilor, supraîncărcarea decorativă, efectele dramatice, tensiunea, exuberanța și o grandoare uneori pompoasă. Este continuatorul fidel, în ceea ce privește spiritul, al mișcării artistice a Renașterii și precursorul clasicismului care-i urmează începând cu a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

Italia

Franța

Olanda

Belgia

Anglia

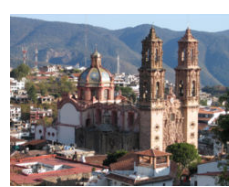
Lituania

România

Portugalia

Mexic

Ungaria

Spania

Indiferent de domeniul în care se regăsește, stilul baroc se caracterizează prin utilizarea exagerată a mișcării și a clarității, respectiv a bogăției folosirii detaliilor ce simbolizează lucruri ce se pot interpreta cu ușurință și lipsă de ambiguitate. Toate aceste elemente sunt folosite de către artiștii genului baroc pentru a produce momente de tensiune, dramă, exuberanță și grandoare în spectator, ascultător și/sau participant la actul de cultură.

Barocul arhitectural

Les Invalides 1676
(Paris)

Amsterdam City Hall 1646
(Amsterdam)

Biserica Sfântul Nicolae
(Praga)

1702-1752

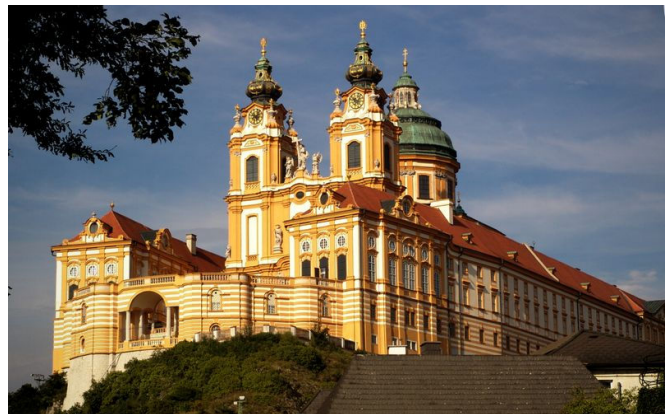
Mănăstirea Strahov
(Praga)

Biblioteca Mănăstirii Strahov 1720

Karlskirche 1737
(Viena)

Abația benedictină din Melk 1702-1736
(Melk, Wachau, Austria)

Castelul Versailles (Franța), 1669-1678

Fontana di Trevi (Fântâna Trevi) Roma

1629-1767

Bernini (1598-1680)

Extazul Sfântei Tereza
Biserica Santa Maria della Vittoria
Roma
1645-1652

1656-1667

Piața Sfântul Petru (Piazza San Pietro)
(Roma)

Rubens (1577-1640)

Vânătoare de lei

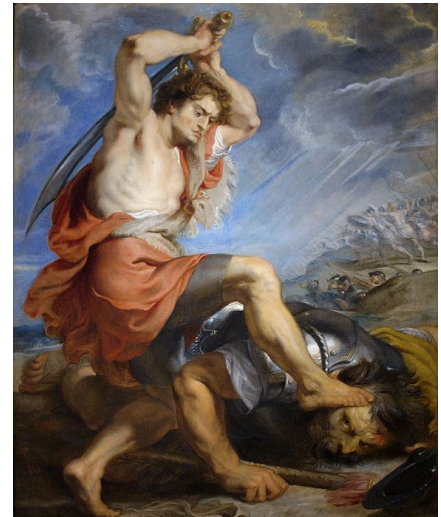
Răstiginirea

*Lupta Sfântului Gheorghe
cu balaurul*

Sfântul Sebastian

David și Goliath

Unirea pământului cu apa

Judecata lui Paris

Rembrandt (1606-1669)

Lecția de anatomie a Docturului Tulp

Rondul de noapte

Filozof în meditație

Întoarcerea fiului risipitor

Ospățul lui Balthazar (1635)

Velázquez (1599-1660)

Las Meninas
(Domnișoarele de onoare)
1656

Vermeer (1632-1675)

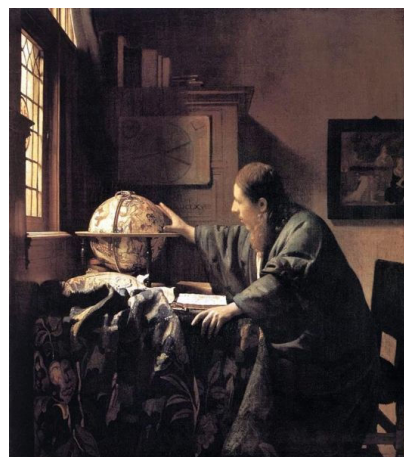
Lăptăreasa

Vedere din Delft

Tânăra cu perlă

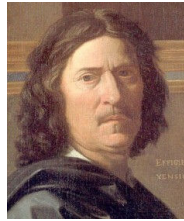
Astronomul

Clasicismul (sec. XVII-XVIII)

Claude Lorrain

Nicolas Poussin

Charles LeBrun

Clasicismul este stabilit în pictură de Nicolas Poussin și Claude Lorrain, doi pictori francezi care-și desfășoară activitatea la Roma. Mișcarea va fi continuată de Charles Le Brun care o va impune datorită controlului său exercitat asupra Academiei regale de pictură și sculptură și comenzilor regelui Ludovic al XIV-lea pentru decorația castelului Versailles. Regele va face astfel din clasicism curentul oficial al Franței care va influența în mare măsură o întreagă generație de pictori francezi și europeni.

Ca și în celelalte discipline, clasicismul tinde în pictură către un ideal de perfecțiune și de frumusețe, inspirat din ceea ce se credea pe atunci a fi virtutea antică. Reprezentarea naturii trebuie făcută după reguli precise și stricte care transformă orice lucru în expresia unui ideal. Pictorul își alege subiecte nobile, cu precădere inspirate din Antichitatea și mitologia greco-latină. Compoziția are întâietate asupra culorii, conceptul asupra seducției simțurilor.

Lorrain
Debarcarea Cleopatrei la Tars
1642

Claude Lorrain (1600-1682)

Întoarcerea lui Ulyse

Nicolas Poussin (1594-1665)

Inspirația poetului

Păstorii din Arcadia

Charles LeBrun (1619-1690)

Sainte Geneviève

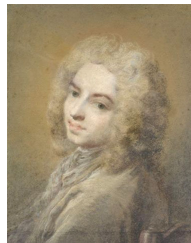
Intrarea lui Alexandru în Babylon

Rococo (sec. XVIII)

François Boucher

Antoine Watteau

Fragonard

Tiepolo

Rococo este un termen care desemnează o perioadă relativ târzie din evoluția barocului, caracterizată prin exagerarea trăsăturilor acestuia până la opulență.

Stilul rococo, succesorul barocului în Europa, apare în Franța, fiind asociat regelui Ludovic al XV-lea (Louis XV, 1715-1774). Este un stil al luminii, detaliului și ornamentelor.

Este stilul specific artei și design-ului de interior francez din secolul al XVIII-lea. Camerele în stil Rococo erau proiectate ca opere de artă în sine, cu mobilier elegant și ornamental, mici sculpturi, oglinzi ornamentale și tapiserii care se încadrau arhitecturii, reliefurilor și picturilor de pe pereți.

François Boucher (1703-1770)

O toamnă pastorală
1749

Odihna Dianei după baie

Odalisca blondă

Antoine Watteau (1684-1721)

Îmbarcarea pentru insula Citera

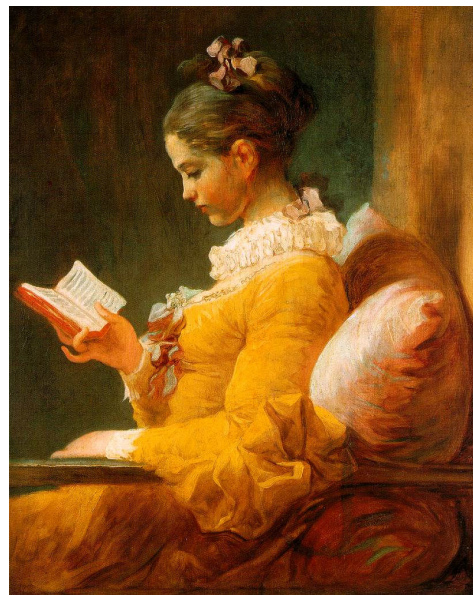
1718

Jean-Honoré Fragonard (1732-1806)

Leagănul 1766

Cititoarea 1770

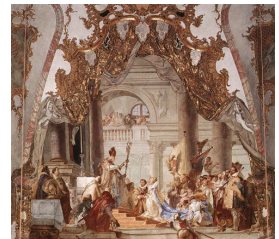
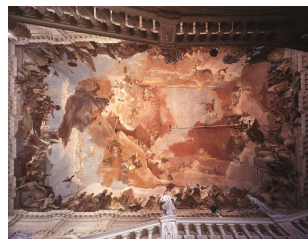
Sărut pe furiș 1766

Zăvorul 1778

Tiepolo (1696-1770)

Frescele din Würzburger Residenz

1750-53

Răstignirea

1725

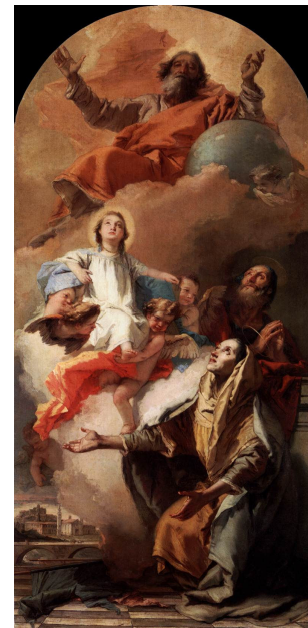
Purtarea crucii

1738

1756

Martirul Sfântei Agatha

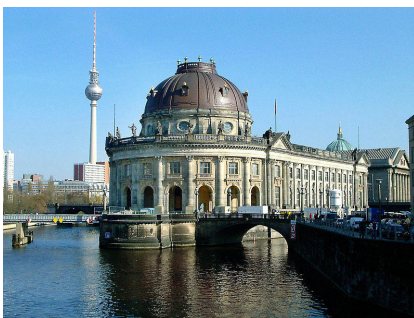

1759

Viziunea Sfântei Ana

Neo-barocul (sec. XIX-XX)

Bodemuseum
(Berlin)

Opera Garnier
(Paris)

Teatrul național
(Cluj-Napoca)

Neo-clasicismul (sec. XIX)

Neoclasicismul este o mișcare artistică care a avut loc în pictură, sculptură, arhitectură și literatură între anii 1750 et 1830. Clasificarea se aplică de asemenea și la muzică începând cu anii 1920, ca reacție la excesele romantismului și modernității.

Se naște la Roma în momentul în care sunt descoperite orașele învelite în lavă din Pompei și Herculenum. Mișcarea se propagă foarte repede în întreaga Franță prin intermediul elevilor pictori și sculptori de la Academia franceză de la Roma, în Anglia grație practicii Grand Tour a tinerei aristocrației britanice, iar după aceea în întreaga lume.

Sub influența lui Winckelmann, neoclasicismul preconizează o întoarcere la virtutea și la simplitatea antică, după baroc și excesele frivolității rococo din anii care au precedat. Această expresie nouă a unui stil vechi dorea să ralieze toate artele la ceea ce se va numi « *le grand goût* ». Nu se mai invoca arta decât trecând prin Antichitate și moda fu cea din Pompei și Herculenum.

Principalele caracteristici :

- Ortogonalitatea generală a tabloului
- Teme moralizatoare, adesea propagandiste (mai ales sub Napoleon)
- Punerea în lumină a valorilor civice
- Teme inspirate din Antichitatea greacă și romană
- Culoarea locală menită să separe grupurile de personaje
- Forma primează asupra culorii (contrar barocului)
- Compoziții adesea dihotomice
- Folosirea luminii *en coup de phare*
- Eliminarea superfluității
- Reprezentarea momentului dinaintea unei acțiuni

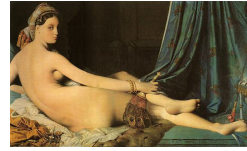

Pictura neo-clasică

Jacques-Louis David

Dominique Ingres

Jacques-Louis David (1748-1825)

Jurământul Horaților 1784

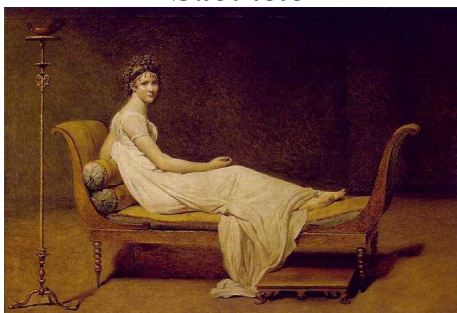
Moartea lui Socrate 1787

Sabinele 1799

Încoronarea lui Napoleon 1805

Doamna Récamier (1800)

1793

Moartea lui Marat

1812

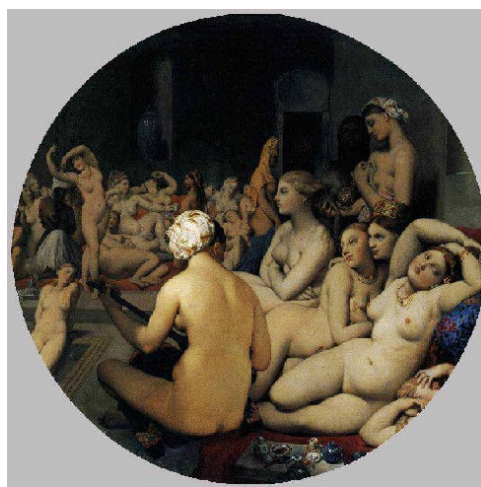
*Napoleon în cabinetul său
de lucru de la Tuileries*

Dominique Ingres (1780-1867)

Oedip interogând Sfînxul

Baia turcească

*La Baigneuse
dite de Valpinçon*

Marea Odaliscă (1814)

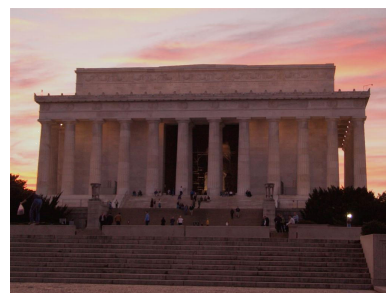
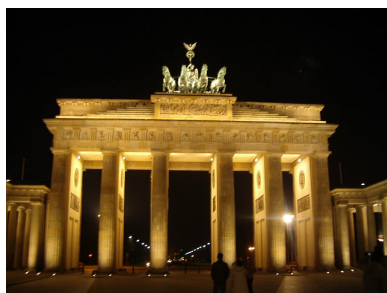
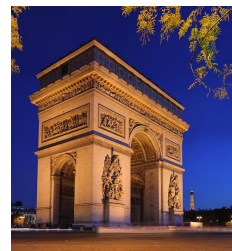
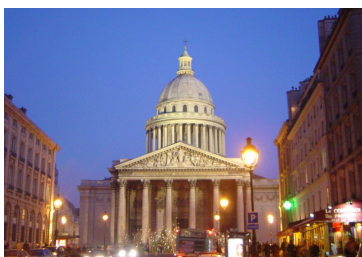
Arhitectura neo-clasică

Arhitectura neoclasică este o perioadă arhitecturală care a luat naștere din neoclasicismul celei de-a doua jumătăți a secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. Urmând arhitecturii baroce și rococo, arhitectura neoclasică folosește elemente greco-romane (coloane, frontoane, proporții armonioase, porticul etc.) și se pune în slujba politicului.

Arhitectura neoclasică nu are o țară anume în care se manifestă. Ea este universală : găsim exemple din America de Nord până în Rusia. Comportă însă mai multe etape, specifice țărilor în care a apărut :

- faza inițială este aceea a palladianismului *, care se dezvoltă în regiuni rurale din Marea Britanie, sub impulsul lui Inigo Jones și Christopher Wren.
- Greek Revival (stilul neo-grec) folosește coloane fără bază în stil ionic, iar mai apoi doric, fără a le amesteca însă. Este aplicat la edificii nu prea înalte. Modelul este templul grec.
- stilul neoclasic este consacrat de Revoluția franceză (1789)
- înfine, **stilul Empire** (le style Empire), în vogă în Franța debutului de secol XIX, este un amestec al moștenirii romane cu influențe din Egiptul antic. Este faza tardivă a neoclasicismului care înfloarește în forma sa britanică sub numele de **Style Regency**, iar în forma germană sub numele **Biedermeier**
- unii mai văd și în stilul **Beaux-Arts** o prelungire a canoanelor neoclasiche.

Edificii și monumente neoclasiche

* De la Andrea Palladio (1508-1580), pictorul și arhitectul din Vicenza care a creat acest stil.

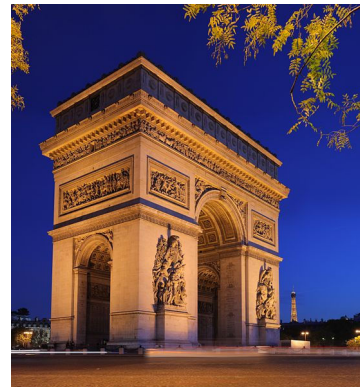
Panteonul din Paris

Poarta Brandenburg din Berlin

Arcul de Triumf de la Carroussel

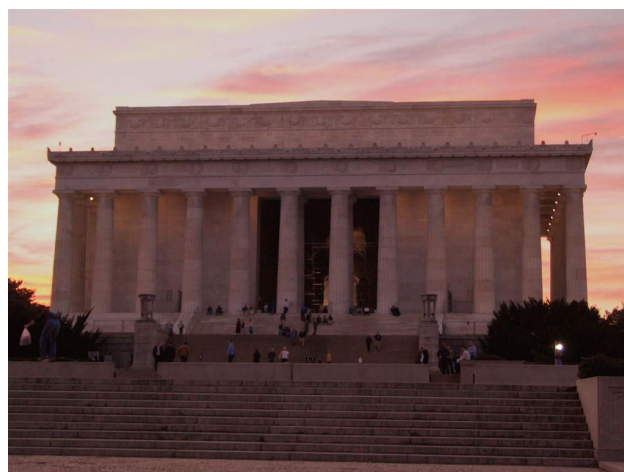

Arcul de Triumf Place de l'Étoile

British Museum

Londra

Lincoln Memorial
Washington

Romantismul (sec. XIX)

Caspar David
Friedrich

Francesco Hayez

Delacroix

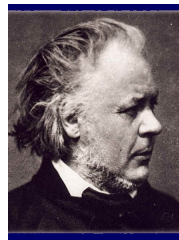
Géricault

Chassériau

Goya

Daumier

Constable

Turner

Romantismul este un curent artistic al Europei occidentale apărut în decursul secolului al XVIII-lea în Marea Britanie și Germania, care se extinde în secolul al XIX-lea și în Franța, Italia și Spania. Se dezvoltă în Franța sub Restaurație și monarhia lui Iulie (*monarchie de Juillet*) ca reacție împotriva regularității clasice judecată ca fiind prea rigidă, și a raționalismului filozofic al secolelor anterioare.

Romantismul se conturează pornind de la revendicarea subiectivității ca element fundamental al creației și al vieții. Accentul este pus pe experiențele personale care iau locul aspectului fictiv atribuit poemelor și romanelor clasice axate în general pe evenimente istorice. Valorile estetice și morale ale romantismului, ideile și noile tematici introduse influențează foarte repede atât pictura cât și muzica.

În Franța, denumirea de romantism a fost dată inițial curentului literar început în jur de 1820 și care a durat până prin 1850. Desemnează o artă în care predomină imaginația și sensibilitatea asupra oricărei alte facultăți a spiritului.

De fapt, criza romantică din literatura franceză nu este decât unul din aspectele relativ tardive ale unei mișcări mult mai vaste, resimțită în întreaga Europă la acea vreme. În afară de Franța, Anglia, Germania, Rusia își numără toate romanticii lor : Hugo, Byron, Goethe, Pușkin.

Opera cea mai reprezentativă pentru curentul romantic :

Anne-Louis Girodet Trioson 1808
Atala au tombeau sau Les funérailles d'Atala
(Înmormântarea lui Atala)

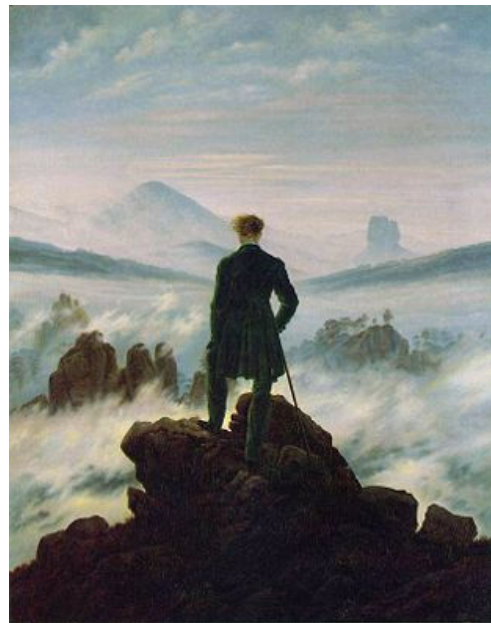

Caspar David Friedrich (1774-1840)

Crucea de pe munte

1808

*Călătorul contemplând
o mare de nori*

1817

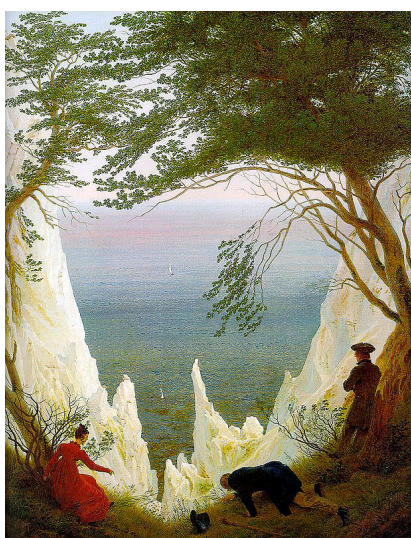
Naufragiul Speranței

1820

Cuplu contemplând luna

1807

Coaste stâncoase în Rügen

1818

Copacul singuratic

1822

Femeie în soarele dimineții

1822

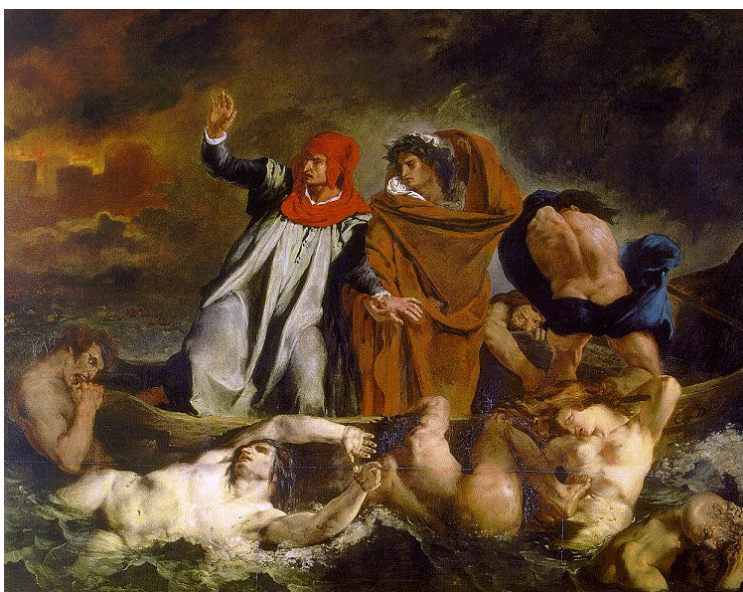
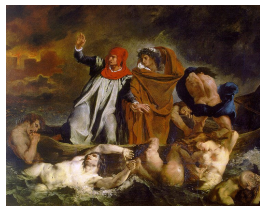

Francesco Hayez (1791-1882)

Sărutul
1859

Eugène Delacroix (1798-1863)

Dante și Virgiliu în Infern 1822

Tânăra orfelină în cimitir 1824

1824

Scenă a masacrului din Scio

1827

Moartea lui Sardanapal

Libertatea conducând poporul (1830)

Théodore Géricault
(1791-1824)

Pluta Meduzei
1819

Théodore Chassériau (1819-1856)

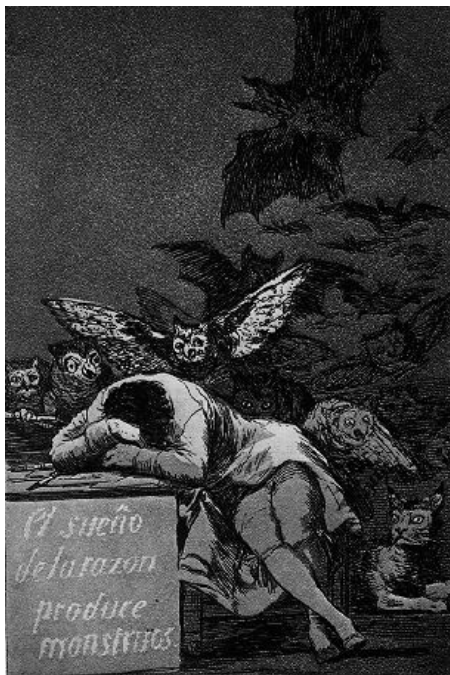
Toaleta lui Esther 1841

Fantoma lui Banquo 1854

Francisco Goya (1746-1828)

Somnul rațiunii naște monștri
(*Capriciile*, 43)
1799

Nici Aici
(*Dezastrele războiului*, 36)
1812

3 mai 1808

1814

1820-

1823

*Saturn
devorându-și fiii*

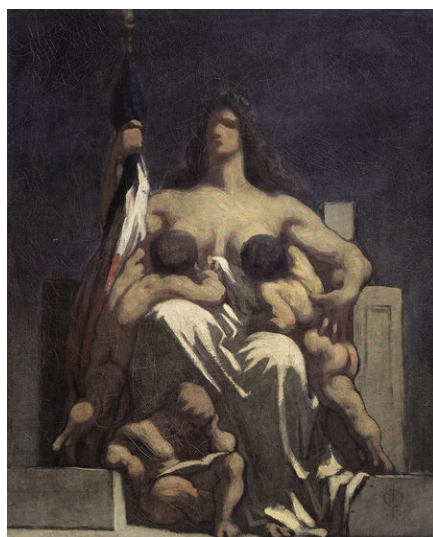
Inchiziția (1816)

Honoré Daumier (1808-1879)

Piața artei

Schița Republicii

Don Quijote

John Constable (1776-1837)

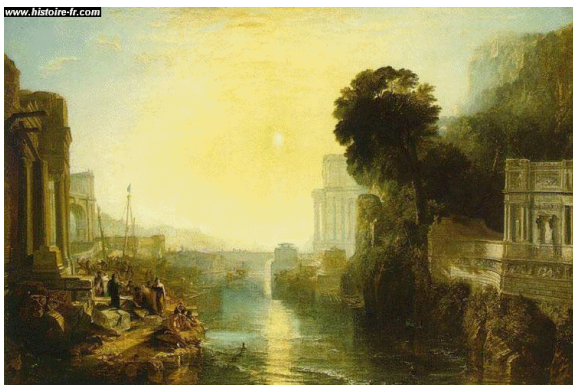
Moara din Gillingham Dorset

Catedrala Salisbury

William Turner (1775-1851)

Didon construind Carthagina

Ultima călătorie a Temerarului

Incendiul Parlamentului din Londra

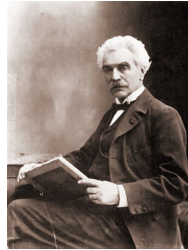
Academismul (sec. XIX)

Flandrin

Cabanel

Gérôme

Lefebvre

Bouguereau

Pictura academică este pictura produsă sub influența unei Academii de Arte Frumoase sau, prin extindere, sub influența unei instituții echivalente care organizează sistemul de arte frumoase.

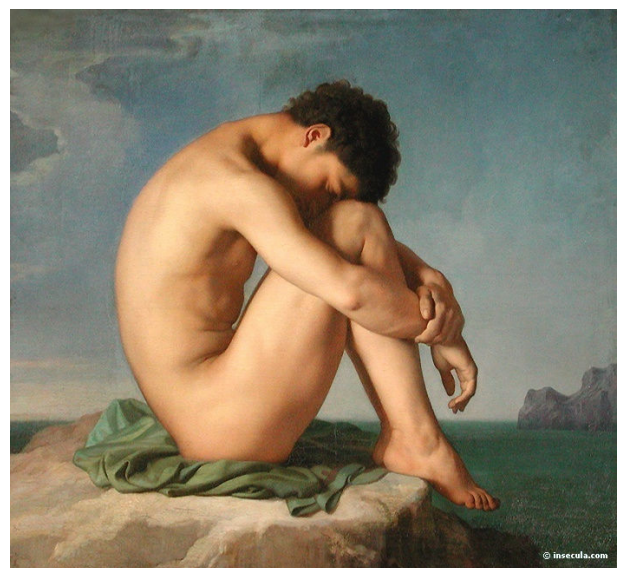
În istoria artei, pictura academică corespunde curentului artistic care domină mijlocul secolului al XIX-lea, după neoclasicism și apogeul romantismului, sub influența Academiei europene de arte și în primul rând a Academiei de Arte Frumoase din Paris, cea mai importantă pe atunci.

Academismul este caracterizat printr-un gust foarte pronunțat pentru temele istorice și gustul pentru orientalism. Pictura academică împrumută mult neoclasicismului lui **David** și al lui **Ingres**, atât în planul tematicii, cât și al stilului și tehnicii (glacis *).

Flandrin (1775-1851)

***Tânăr nud șezând**
(Jeune homme nu assis)
1836*

* Lac transparent.

Cabanel (1823-1889)

Nașterea lui Venus

Ecoul

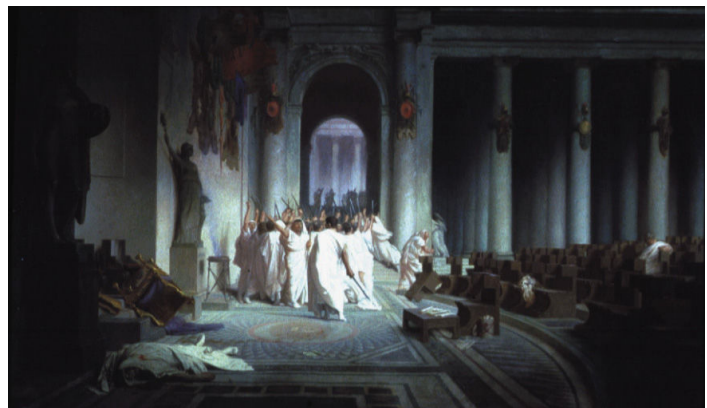
Cleopatra încercând otrava pe amănții ei

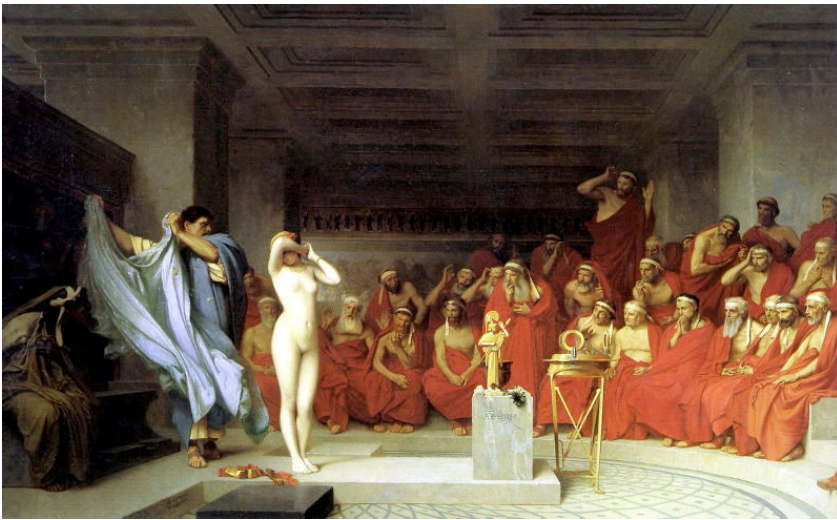
Gérôme (1824-1904)

Diogene

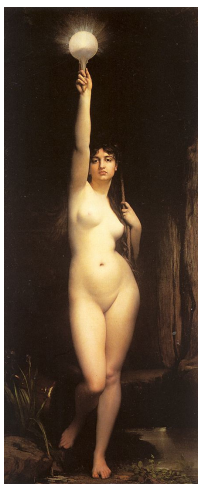
Asasinarea lui Cezar

Fruna în fața Areopagului

Lefebvre (1836-1911)

Adevărul

Maria Magdalena

Bouguereau (1825-1905)

La Bohémienne
1890

Realismul (sec. XIX)

Corot (1796-1875)

Agar în deșert

Steaua de dimineață

Forumul văzut dinspre grădinile Farnese

Podul din Nantes

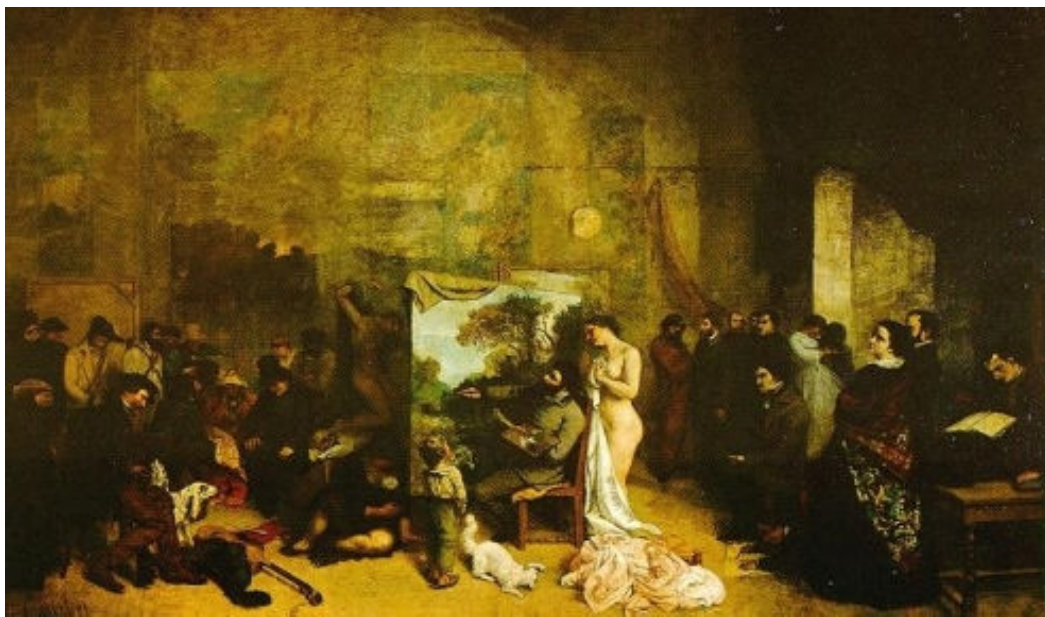
Piața din Veneția

Courbet (1819-1877)

Înmormântare la Ornans

Atelierul pictorului

Autoportret cu câine negru

Disperatul

Portretul artistului

Izvorul din Loue

Naturalismul (sec. XIX)

În pictură, **Naturalismul** este un curent apărut în secolul al XIX-lea, urmând realismului și acordând o importanță primordială motivelor peisajului și lumii țărănești în simplitatea ei, mai curând decât scenelor istorice preferate fie de clasici.

Este însă foarte greu de apreciat în ce măsură naturalismul nu se înscrie și el în curentul anterior, în măsura în care scopul urmărit nu diferă cu mult de cel al realismului. Aceeași preocupare domină în ambele curente, cea de a reprezenta realitatea așa cum este ea, neidealizată și nemitologizată.

Diferența majoră este aceea că arareori peisajul, de exemplu, devine subiectul principal al operei. Cel mai adesea, acesta este doar fundalul pe care se proiectează viața de zi cu zi a oamenilor simpli.

Putem afirma că naturalismul este o exacerbare a anumitor aspecte ale realismului, prin care artistul dispare pentru a lăsa loc prozaismului vieții de zi cu zi.

Louis Le Nain (1593-1648)
Precursorul naturalismului

Căruța

Familie de țărani

Jean-François Millet (1814-1875)

Les Glaneuses

L'Angélus

Prerafaelismul (sec. XIX)

Este curentul artistic apărut în Anglia la mijlocul secolului al XIX-lea care, pornind de la ideea că apogeul picturii este reprezentat de înaintașii lui Rafael, a militat pentru o artă de rafinament, anti-academică, paseistă, literaturizantă, ezoterică și moralizatoare.

În 1848, pictorii John Everett Millais, William Holman Hunt, James Collinson, poetul și pictorul Dante Gabriel Rossetti, sculptorul Thomas Woolner și criticii de artă William Michael Rossetti și Frederick George Stephens fondează Confreria prerafaelită (Pre-Raphaelite Brotherhood).

Un alt pictor, Ford Madox Brown, a fost și el apropiat mișcării, fără să adere însă oficial.

În opoziție cu academismul victorian, ei vor să regăsească puritatea artistică a primitivilor italieni anteriori lui Rafael, imitând în principal stilul lor.

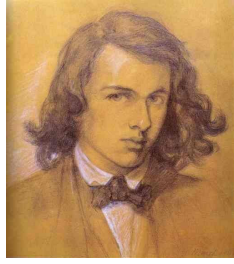
Ei privilegiază realismul, sensul detaliului și culorile vii. Subiectele lor de predilecție sunt teme biblice, Evul Mediu, literatura și poezia (Shakespeare, Keats, Browning...). Își semnează uneori operele cu inițialele PRB (Pre-Raphaelite Brotherhood), provocând indignarea unei Mari Britanii obtuze care își închipuie că în spatele acestor litere s-ar afla o semnificație ascunsă, blasfematorie sau mistică.

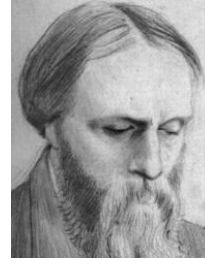
**John Everett
Millais**

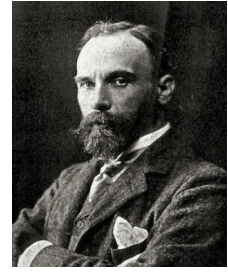
**William Holman
Hunt**

**Dante Gabriel
Rossetti**

**Edward
Burne-Jones**

**John William
Waterhouse**

John Everett Millais (1829-1896)

Ofelia

William Holman Hunt (1827-1910)

Țămurile noastre englezești

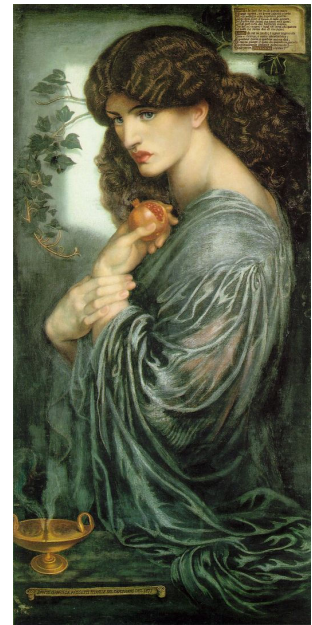
Dante Gabriel Rossetti (1828-1882)

Visul

Ioana d'Arc

Proserpina

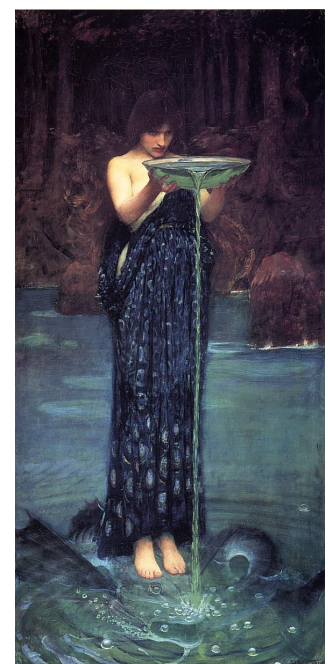
John William Waterhouse (1849-1917)

Cercul magic

Circe oferind cupa lui Ulyse

Circe invidioasa

Impresionismul (sec. XIX)

Impresionismul este mișcarea artistică, manifestată la început în pictură, mai târziu și în muzică, mai ales în Franța, care marchează desprinderea artei moderne de academismul tradițional. Pictura impresionistă s-a dezvoltat în perioada cuprinsă între 1867 și 1886, caracterizată prin concentrarea asupra impresiilor fugitive produse de o scenă sau de un obiect, asupra mobilității fenomenelor, mai mult decât asupra aspectului stabil și conceptual al lucrurilor, preferând pictura în aer liber și folosind o cromatică pură și tușeuri fine de penel pentru a simula lumina reală.

Precursori ai impresionismului au fost pictorii spanioli **Diego Velázquez** și **Francisco Goya**, pictura engleză cu **William Turner** și **John Constable**, precum și francezii **Courbet**, **Ingres** și reprezentanții **Școlii de la Barbizon**.

Respins de juriul Salonului Oficial, **Manet** își va expune picturile, printre care celebra *Le Déjeuner sur l'herbe*, împreună cu **Pissarro**, **Jongkind**, **Fantin-Latour** și alții în «Salonul refuzaților» (*Le Salon des Refusés*), spre stupefacția publicului conservator și entuziasmul tinerilor pictori, care se vedeau confrunțați cu problemele ce-i frământau.

Tot în 1863, **Édouard Manet** pictează tabloul intitulat *Olympia*, care provoacă un scandal și mai mare în 1865, când este expus la Salonul parizian, reprezentând-o pe zeița Venus în chip de curtezană.

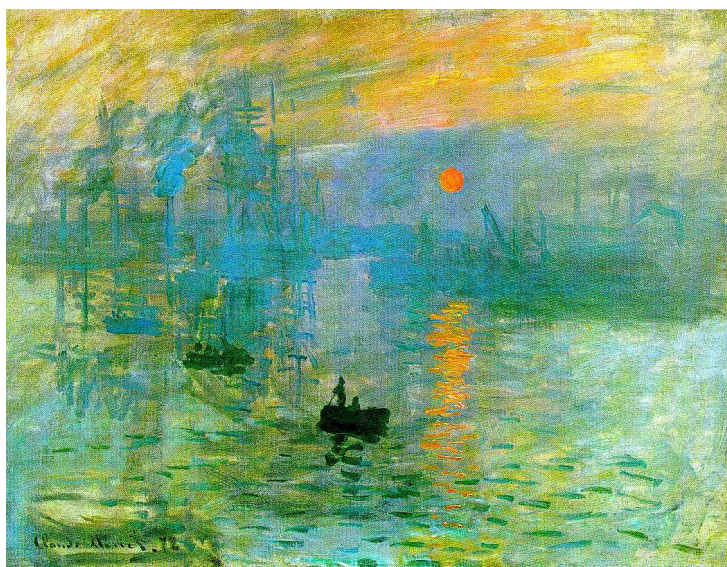
Nu se vorbește încă de impresionism, dar se pot deja întrevedea caracteristicile principale ale acestei mișcări, care îl vor duce în aer liber să picteze faimoasele sale peisaje.

Salonul din 1866 acceptă lucrările unora din pictorii aparținând noii orientări, ca Edgar Degas, Frédéric Bazille, Berthe Morisot, Claude Monet, Camille Pissarro, respinge însă pe Cézanne, Renoir și din nou pe Manet, ceea ce provoacă reacția scriitorului Émile Zola într-o diatribă violentă la adresa oficialităților, publicată în gazeta *L'Évènement*.

Războiul franco-german din 1870 îi risipește : Cézanne se retrage în provincie, Pissarro, Monet și Sisley se duc la Londra, ceea ce va marca o etapă importantă în dezvoltarea impresionismului, descoperind acolo pictura lui William Turner, care va exercita o puternică influență asupra picturii lor ulterioare.

În anul 1874, din nou reuniți sub numele *Société anonyme des peintres, des sculpteurs et des graveurs* („Societatea anonimă a pictorilor, sculptorilor și graficienilor“), compusă din Pissarro, Monet, Sisley, Degas, Renoir, Cézanne și Berthe Morisot, organizează o expoziție colectivă în saloanele fotografului Felix Nadar. Monet adusese, printre altele, o pictură reprezentând un peisaj marin din Le Havre. Întrebat asupra titlului tabloului pentru alcătuirea catalogului, răspunse : „Mettez, Impression“ („Puneți, Impresie“)*.

Monet, *Impresie. Răsărit de soare*, 1873

În ziua următoare, apare în revista *Charivari* din 25 aprilie 1874 articolul cronicarului de artă **Louis Leroy**, intitulat *Exposition des Impressionnistes* („Expoziția Impresioniștilor“). Atât titlul cât și conținutul articolului sunt vădit malițioase :

„Impresie — eram sigur de asta ! Tocmai îmi spuneam că, din moment ce eram impresionat, trebuia să fie vreo impresie a cuiva... Și câtă libertate, câtă ușurință în opera aceasta de artă ! (...) Tapetul de perete într-o stare embrionară și tot pare mai finisat decât peisajul acesta marin !“.**

De atunci denumirea i-a rămas atașată curentului. Toți membrii grupării vor revendica din acel moment noblețea numelui de impresioniști.

* Fratele lui Rodin va completa titlul: „Impression, Soleil levant“ („Impresie, răsărit de soare“).

** Louis Leroy, «Exposition des Impressionnistes», în *Le Charivari*, 25 aprilie 1874.

Pictorii impresionisti

Monet

Renoir

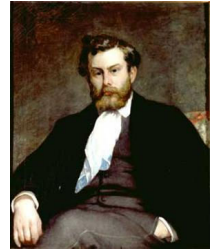
Manet

Pissaro

Degas

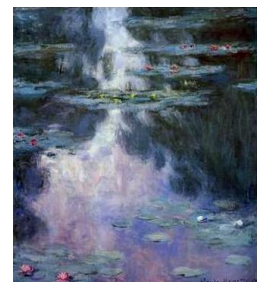
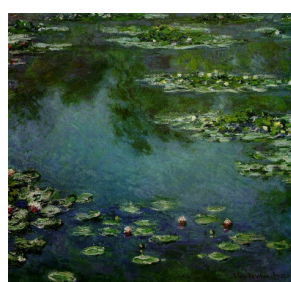
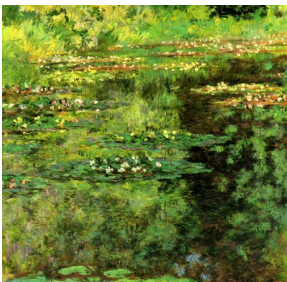
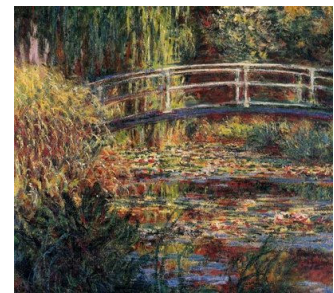
Sisley

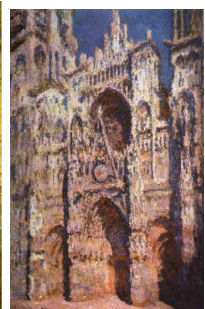
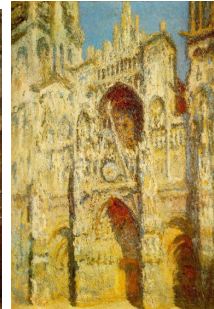
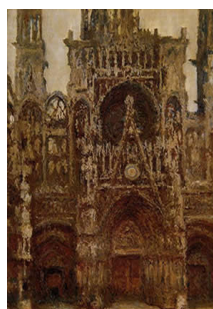
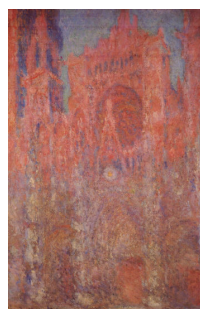
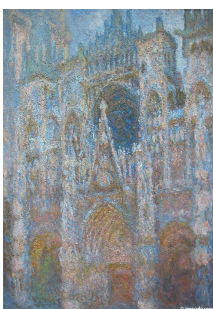
Claude Monet (1840-1926)

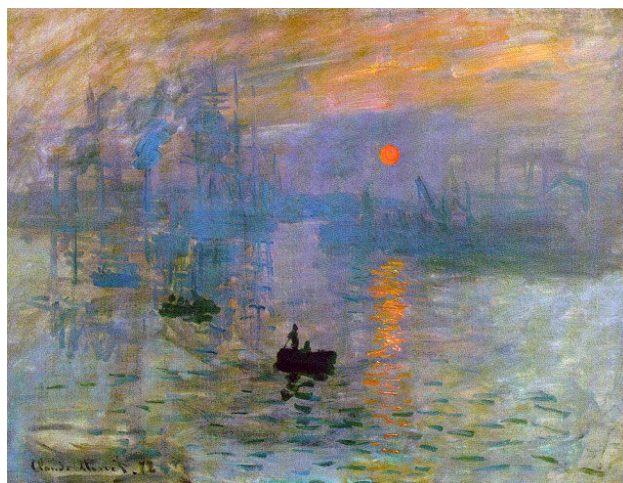

Seria *Nuferilor*

Seria *Catedralei din Rouen*

Impresie, răsărit de soare

Gara Saint Lazare

Macii

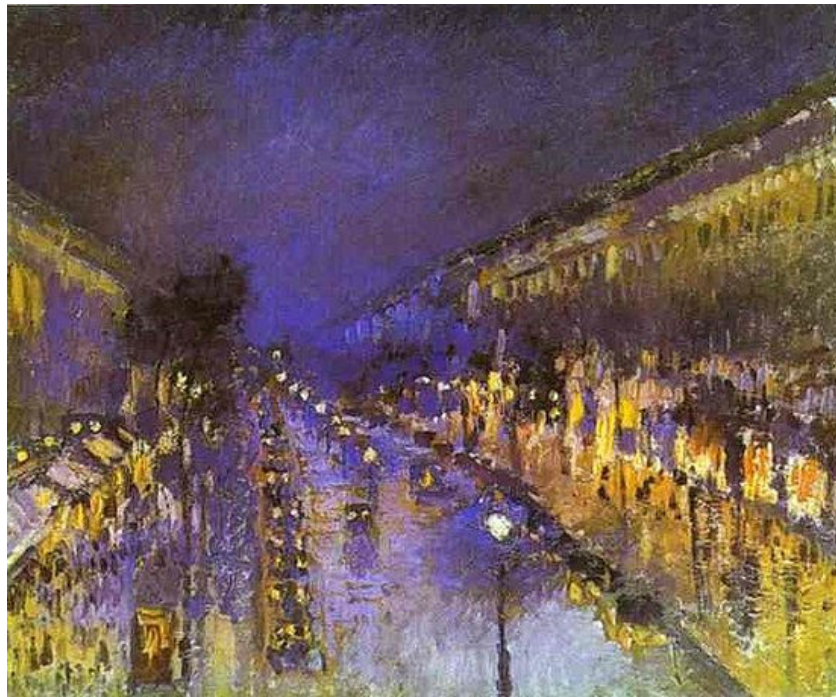
Auguste Renoir (1841-1919)

Balul de la Moulin de la Galette

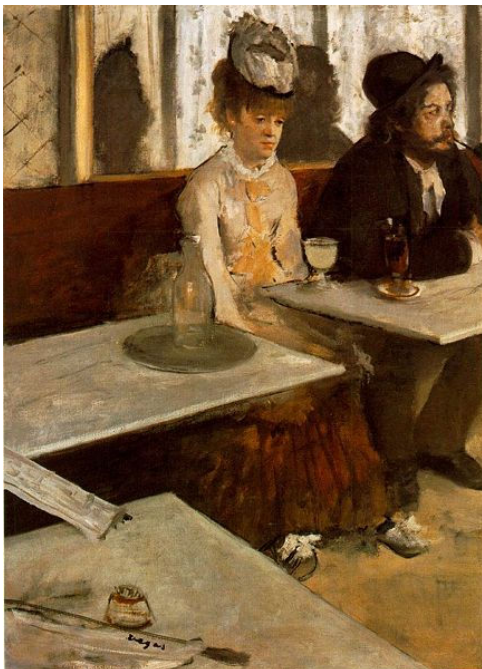
Camille Pissaro (1830-1903)

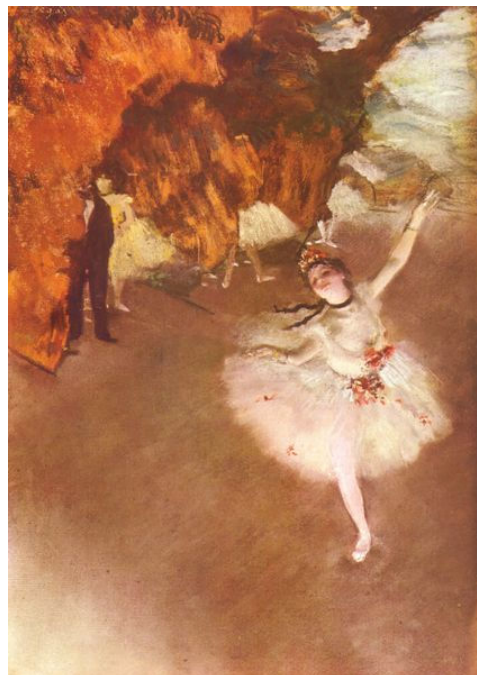
Bulevardul Montmartre, noaptea

Edgar Degas (1834-1917)

Absintul

Dansatoare pe scenă

Neo-impresionismul (sec. XIX)

Termenul de « neo-impresionism » este folosit pentru prima oară de Félix Fénéon, un critic de artă francez. Primele opere datează însă din 1884, în principal Baia la Asnières de Seurat, expusă pentru prima dată la salonul independenților. Apogeul său corespunde sfârșitului de secol XIX, dar influența sa se resimte asupra fauvismului până la expresionismul german și chiar la abstracționism (dacă ne gândim la primele opere ale lui Wilhem Morgner sau ale lui Wassily Kandinsky).

Neo-impresionismul constituie o mișcare picturală, cu apărătorii ei (printre care criticul Fénéon), adepții săi și expoziții. S-a difuzat foarte repede în Belgia cu școala luministă a lui Théo van Rysselberghe și Henry Van de Velde. Acesta din urmă a facilitat expansiunea mișcării în Germania.

Chiar dacă metodele de explorare ale neo-impresionismului sunt destul de diverse, acesta se identifică cel mai adesea cu pointillismul. Rari sunt criticii de artă care mai fac diferența între neo-impresionism (care ar cuprinde în principiu o scară mai largă de tendințe picturale) și pointillism (care se vrea doar o exacerbare a impresionismului).

Astfel, putem vorbi de trei denumiri pentru un singur curent pictural : **neo-impresionism**, **pointillism** sau **divizionism**.

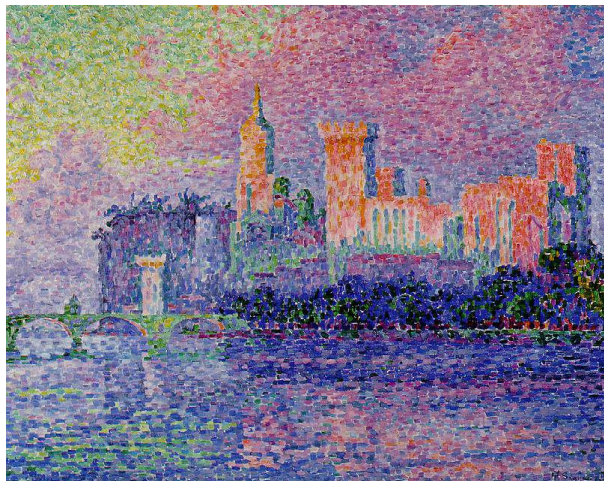
Toate cele trei denumiri se referă la o tehnică picturală derivată din mișcarea impresionistă, care constă în a picta prin mici tușe separate de pictură, folosind culori primare. Percepția este însă diferită : prin amestecul optic al celor trei culori în diferite tonuri, percepem culorile secundare.

Tehnica aceasta a luat naștere în Franța la sfârșitul secolului al XIX-lea, sub impulsul lui **Georges Seurat** (1859-1891) și **Paul Signac** (1863-1935).

Georges Seurat

O după-amiază pe insula La Grande Jatte

Paul Signac

Palatul papal din Avignon

Post-impresionismul (sec. XIX-XX)

Există trei precursori ai artei moderne, care, prin maniera lor picturală, pregătesc într-un anumit fel arta secolului XX : **Cézanne, Gauguin și Van Gogh.**

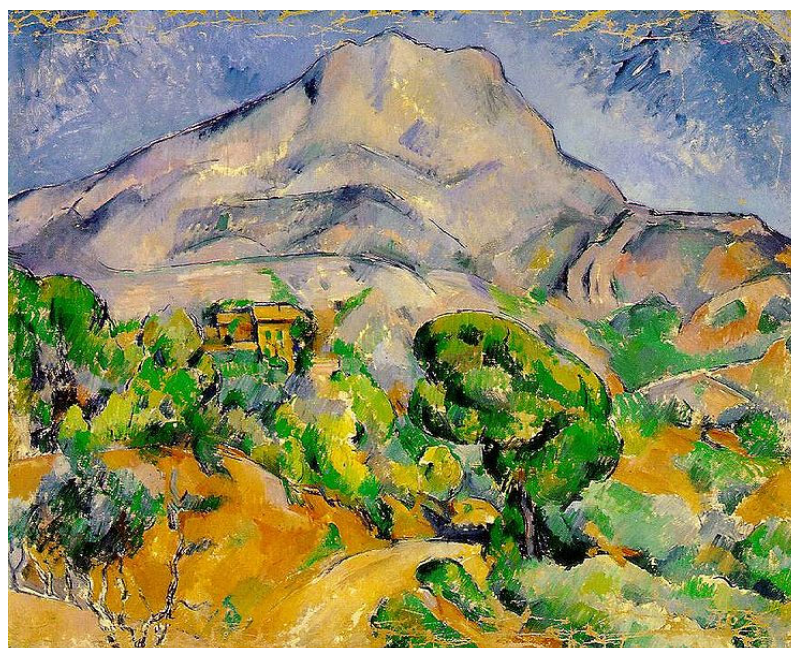

Neputând fi asimilați nici mișcării care i-a precedat cu puțin, adică impresionismul, nici prelungirii sale, neo-impresionismul/pointillismul, sunt catalogați în mod foarte prudent în curentul **post-impresionist**. Fiecare în parte privilegiază latura subiectivă și consideră arta ca un mijloc de expresie a interiorității artistului.

Post-impresionismul este de fapt un ansamblu de curențe artistice care, în perioada cuprinsă aproximativ între 1885 à 1915, adică imediat după perioada de glorie a impresionismului (1870-1880), se îndepărtează sau se separă de impresionism și uneori chiar i se opun (astfel cum ar fi sintetismul, simbolismul, curentul Nabis). Sunt incluși adesea în acest curent, în afară de Cézanne, Gauguin și Van Gogh, artiști precum : Matisse, Bonnard și Toulouse-Lautrec.

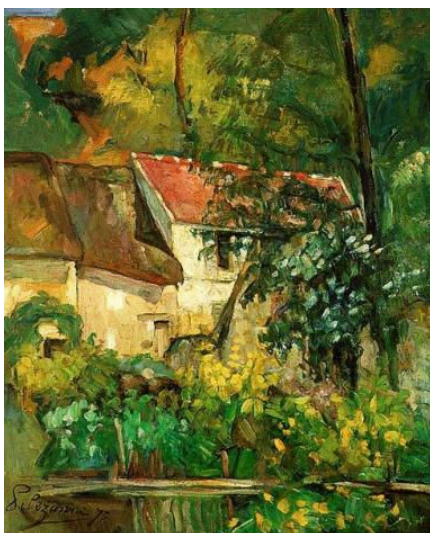

Paul Cézanne (1839-1906)

1900

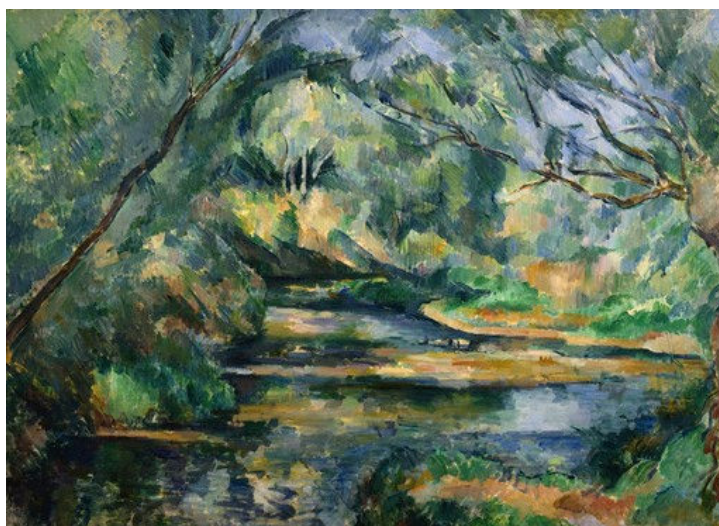
Muntele Sainte-Victoire

*Casa părintelui Lacroix
din Anvers*

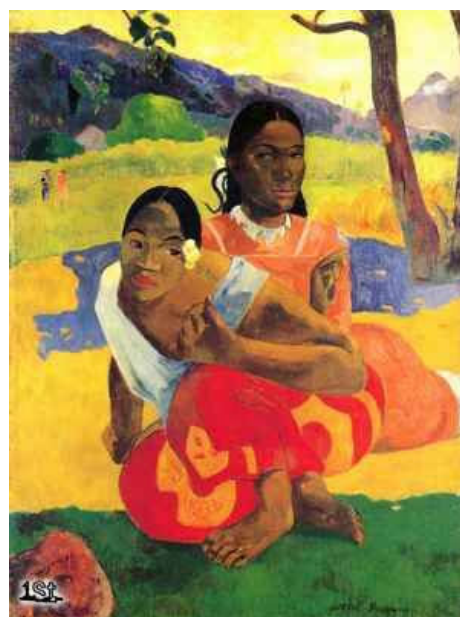
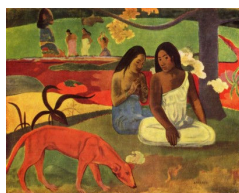
Gardanne

Pârâul

Paul Gauguin (1848-1903)

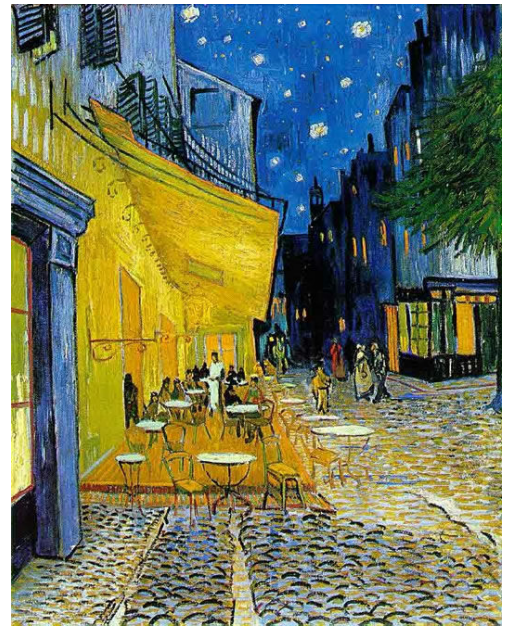
Când te vei mărita ?

Vincent Van Gogh (1853-1890)

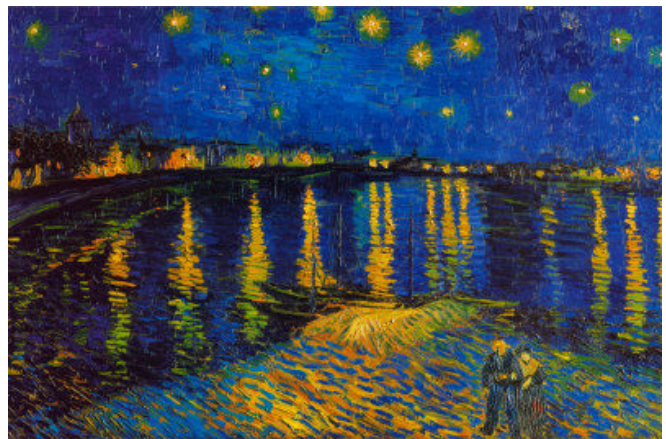
Galoși cu șireturi

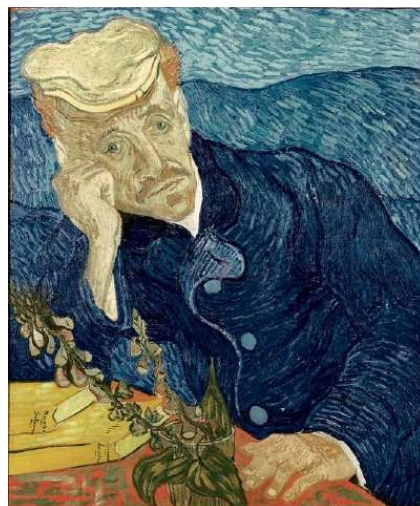
Cafenea din Arles, noapte

Noapte înstelată la Saint-Rémy

Noapte înstelată peste Ron

Doctorul Gachet